పతిత జనోద్ధరణం

ప్రాచీన గాథాలహరి

పి. గణపతిశాస్త్రి

౧

రాగమంజరి అరుణిముని ఆశ్రమానికల్లంత దూరంలోనే నిలబడి రెప్పపాటు లేకుండా నిశ్చలంగా ఆ మహాముని వైపు చూచింది. ఇంతకుపూర్వం ఆమె ఎన్నడు ఆ ఆశ్రమంలో అడుగు పెట్టలేదు. అరుణి ముని నెన్నడు సందర్శించి ఉండలేదు.

చంపానగరవాసులందరు అరుణి మహాతపశ్శాలి అనీ చండీ భక్తుడనీ పరమ బ్రహ్మణ్యుడనీ అరుణిని వేనోళ్ల ప్రశంసించడం ఆమె అనేకమారులు విన్నది. ఇప్పుడు ప్రత్యక్షంగా సందర్శించగానే రాగమంజరికా ప్రశంసలన్నీ యథార్థాలే అనిపించాయి.

అరుణి పద్మాసనాసీనుడై నాసాగ్రం మీదదృష్టి నిలిపినిశ్చలంగా ధ్యానిస్తున్నాడు. అతని భ్రూమధ్యంమీది కుంకుమ తిలకం చూడగానే రాగమంజరి కది నిటలాక్షుని తృతీయ నేత్రంలా స్ఫురించింది. ప్రాతఃకాల సూర్యకాంతి అతని మేలివి వన్నె దేహచ్ఛాయలో లీనమై పోయింది. లేత లేత ఎండ పొడ లతడు కూర్చున్న వ్యాఘ్రాజినం మీద రంగు రంగుల రత్నాలొలకబోశాయి.

రాగమంజరి అరుణిముని ధ్యానం ముగించే వరకు అలాగే నిలబడి ఆ తేజశ్శాలి ఫాలంమీది విభూతిరేఖల తీరులు పరిశీలించింది.

కొంతసేపటికతడు ధ్యానంముగించి ఒక్క దీర్ఘనిశ్వాసం విడిచిపెట్టాడు. తరవాత నెమ్మదిగా పద్మాసన బంధం సడలించి యథాప్రకారంగా సుఖంగా వ్యాఘ్రాజినం మీద కూర్చున్నాడు. కాని అతనిదృష్టిలో ఏకాగ్రత ఇంకా సడలలేదు.

రాగమంజరి ఎంతో అణకువతో అతని సన్నిధికి నడిచివెళ్లింది. ఉత్తర క్షణంలో అతని పాదాలమీద వాలిపోయింది. సభక్తికంగా, సాష్టాంగ నమస్కారం చేసింది.

ఆమె కన్నీటితో అరుణి పాదాలు రెండు తడిసిపోయాయి. ముని ఆమె ముంగురులు స్పృశించి అపార వాత్సల్యంతో ఆశీర్వదించాడు. ఆమె నెమ్మదిగా లేచికూర్చుంది. ఒక్కమారు విశాలనేత్రాలతో మునిముఖంవైపు చూచింది. ఉత్తరక్షణంలో ఆమె కనురెప్పలు వాలిపోయాయి. రాగమంజరి గద్గద స్వరంతో తన విషాదగాథ అంతా అరుణిముని కెరిగించింది. నిత్య దుఃఖ భూయిష్ఠమైన సంసారంమీద విరక్తి కలిగిందనీ ఇక జీవిత శేష మంతా ముని పాదపద్మ సన్నిధినే తీవ్రతర తపోనిరతిలోనే గడిపివేయ గోరుతున్నాననీ సవినయంగా విజ్ఞప్తి చేసింది. గణికావృత్తితో తన బ్రతుకంతా మహాపాప పంకిలమై పోయినదని వాపోయింది. చండీ కరుణాకటాక్షంవల్లనే తనకావిధంగా ముని సందర్శన భాగ్యం లభించినదని ఆ దేవతకు సభక్తికంగా చేయెత్తి నమస్కరించింది.

అరుణి క్షణకాలం నిశ్చలంగా ఆమెవైపు చూచాడు. ఆమె చెప్పిన విషాదగాథ అంతా అత్యంత శ్రద్ధతో ఆలకించాడు.

అరుణిమునిది చాలా జాలిగుండె. ఎవరికైనా కొంచెం కష్టం కలిగితే అతని మనసిట్టే ఆర్ద్రమై ద్రవించిపోతుంది. రాగమంజరి విషాదగాథ వినగానే అతని హృదయం అపార కారుణ్యంలో కరిగిపోయింది. అతడొక్క నిమిషం వరకు ఏదో ఆలోచించాడు:

“అమ్మా! సంసార స్వభావమే అంతటిది. నీకింకా పట్టుమని పంచవింశతి వర్షాలైనా నిండినట్లు కనబడదు. దుఃఖభూయిష్ఠమైన సంసార స్వభావం నీకేమి తెలుసును!

ఇంతటి చిన్నవయస్సులో ఇంతటి వైరాగ్యం కలగడం నిశ్చయంగా పూర్వజన్మ సుకృతి ఫలితమే.

కాని నీవీ కఠిన తపశ్చర్య కోర్చుకోలేవు! నా మాట విని తిరిగీ చంపా నగరానికి వెళ్ళిపో!”

అని తిరిగి చంపానగరానికి వెళ్ళిపోవలసిందని అనేకవిధాలుగా ఆమెకు బోధించాడు. ఆమె ఆ సదుపదేశం ఎంతో శ్రద్ధగా ఆలకించింది. కాని చంపానగరానికి తిరిగి వెళ్ళిపోవడాని కంగీకరించలేదు:

“మా వంటి పతిత జనోద్ధారకులు తామేనని విని కొండంత ఆశతో నే నిక్కడికి వచ్చాను. తమకు దయ కలగకపోతే ఉరి పోసుకుని ఇనిక్కడే మీ కెదురుగానే ప్రాణం త్యాగం చెయ్యవలెనని నిశ్చయించాను. అంతేనేగాని తిరిగి నేనా చంపానగరానికి వెళ్లదలుచుకో లేదు.”

అని అలాగే తలవంచుకొని అరుణి పాదాలమీద దృష్టి నిలిపి ఊనూరుమని ఒక్క దీర్ఘనిశ్వాసం విడిచిపెట్టింది.

అరుణి తిరిగీ మరి ఒకమారు రాగ మంజరి కేసి బాగా పరిశీలనగా చూచాడు:

“రాగ మంజరీ! సంసారం దుఃఖ భూయిష్ఠమైనదని నీవే అన్నావు గదా! నీకేదో దారుణమైన విపత్తు సంభవించి ఉండవచ్చునని ఊహిస్తున్నాను. ఆ దుఃఖోద్వేగంలో నీకిటువంటి సంకల్పం కలిగిఉండె వచ్చును. కాని కొన్నాళ్ళకా దుఃఖోద్వేగం ఉపశమిస్తుంది. అంతవరకు కొంచెం వేచి ఉండడం మంచిది. అప్పటికి కూడా నీలో ఈ సంకల్పం నిలబడితే తప్పక నీ వరణ్యవాసం చెయ్య వచ్చును. కాని అంతవరకు చంపానగరంలోనే ఉండడం మంచిది. నామాట విను.”

అని మళ్లీ ఆమెకు నచ్చచెప్పాడు. అయినా ఆమె దాని కంగీకరించలేదు. ఆమె చెక్కిళ్లపై కన్నీరు జలజలా ప్రవహించింది. అది చూడగానే అరుణి మనస్సు కొంచెం కరిగింది.

దూర దూరంగా గంగానదీ ఘోష జాలిగా సన్నసన్నగా వినిపించింది. శిశిరర్తు హిమబిందువులతో తడిసిన పండుటాకులు తరువుల కన్నీటి బిందువుల్లా ఒకటొకటిగా నేల రాలిపోయాయి. ఆకాశం అంతటా పొగ గమ్మినట్లుగా దట్టంగా మంచు పట్టింది. కాని ప్రాతఃకాల సూర్యకిరణ కాంతులలో క్రమక్రమంగా అది కరిగి పోవడం ప్రారంభించింది.

రాగమంజరి దీనాతి దీనంగా అరుణి ముని కేసి చూసింది:

"మా వంటి పతితుల నుద్ధరించ గలిగిన వారిక మీరు గాక మరెవ్వరు?"

అని మళ్ళీ తలవంచు కుంది. ఆరుణి కిక ఏ మనడానికీ పాలు పోలేదు. కాని ఆమె అరణ్యవాసం అతని కంతగా రుచించ లేదు. కాని కటువుగా తిరస్కరించిన పక్షంలో ఆమె ఏదైనా సాహసాని కొడిగట్టవచ్చునని అతనికి భయం వేసింది. అందుచేత ఆమె చేత ఎల్లాగైనా ఒప్పించ వలెనని అనుకున్నాడు:

"అరణ్యవాసము, అందులో తపశ్చర్య అత్యంత దుష్కరమైన విషయాలు! మా వంటి వారికే ఇవి బహుదుష్కరమైనవి. నీవంటి సుకుమారులీ అసిధారావ్రతాలాచరించ లేరు. నా మాట విని ఈమారు చంపానగరం వెళ్లిపో! ఆ తరవాత కూడా నీకు తపశ్చర్యమీద అభిలాష కలిగితే అప్పుడు మళ్ళీ తిరిగి వత్తువుగాని!"

ఆ మాటతో రాగమంజరి నిలువునా నీరయిపోయింది:

"స్వామీ! మా వంటి పతితులకు, పాపులకు మరి తరణోపాయం లేదా? మేమీ విధంగా ఈ సంసార పంకంలోపడి నశించి పోవలసిందేనా?"

రాగమంజరి గద్గద భారంతో మరి మాటాడలేక పోయింది. ఆ ప్రశ్న ఆరుణి హృదయం కలగించివేసింది:

"పానీనాలుగైదురోజులపాటాశ్రమంలో ఉండు! అటుపిమ్మటకూడా నీకింకా అరణ్యవాసం చెయ్యవలెనని అభిలాష కలిగిన పక్షంలో అప్పటిమాట ఆలోచించుకో వచ్చునులే"

అని ఆరుణి తన శిష్యులనిద్దరిని పిలిచాడు. వారిద్దరు అక్కడికి రాగానే ఆశ్రమంలో ఆమె వసతికి తగిన ఏర్పాటులు చేయవలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు. వారిద్దరు ఆమెకొక చిన్న పర్ణకుటీరంలో వసతి ఏర్పాటు చేశారు.

రాగమంజరి ఆ పర్ణకుటీరంలో ప్రవేశించబోయేముందు ఆరుణి ముని పాదాలకు సాష్టాంగనమస్కారం చేసింది. ముని పాద ధూళి ఎంతో నమ్రతతో శిరస్సుమీద చల్లుకొని మెల్లగా అడుగులు వేసుకుంటూ పర్ణకుటీరంలో ప్రవేశించింది.

౨

ఆనాటి సాయంకాలమే గోధూళివేళ రాగమంజరి తల్లి వలవలా ఏడుస్తూ ఆశ్రమంలో ప్రవేశించింది. ఆశ్రమాని కల్లంత దూరంలోనే ఆ ఏడ్పు విని ఆరుణి శిష్యులామెను తమ ఆచార్యుని సన్నిధికి తోడుకు పోయారు. ఆరుణి దగ్గిరికివస్తూనే ఆమె సాష్టాంగ నమస్కారంచేసి గోలుగోలున ఏడవడం మొదలుపెట్టింది. ఆరుణి ఎంతసేపోదార్చినా ఆమె మరి కుదటబడలేదు. కొంతసేపటికి కేడుపుముగించింది. రాగమంజరిని చిన్నప్పటినుంచీ పెంచి పెద్దదానిని చేశాననీ తన కింకెవరు లేరనీ తన వార్ధక్యంలో ఆమె అవిధంగా అడవులుపట్టి పోవడం కేవలం అన్యాయమనీ మొరపెట్టుకుంది. ఆమె నెల్లాగయినా తిరిగీ చంపానగరానికి పంపించవలసిందని ప్రార్థించింది.

తరవాత ఆమె రాగమంజరి పెంపకంలో తానుపడ్డపాట్లన్నీ ఏకరువు పెట్టింది.

"స్వామీ! గణికను పెంచి పెద్దదాన్ని చెయ్యడం మాటలతోపనిగాదు. తల్లి దగ్గిర పాలు విడిచీ విడవగానే పిల్ల నింటికి తెచ్చుకోవాలి. శరీరపుష్టి కలిగించే మృష్టాహారం ఇచ్చి పోషించాలి. శరీర కాంతి పోషణకోసం ప్రత్యేకంగా కొన్ని ప్రక్రియలు చేయించాలి. ఐదవ ఏటినుంచీ తండ్రికికూడా ఆ పసిదాన్ని కనబడనీయకూడదు. జన్మదినోత్సవాలు పెళ్ళిళ్లు చేసినంత మహావైభవంగా జరిగించాలి.

"నృత్య గీత నాట్య చిత్రాది కళలలో మహావిద్వాంసురాలిని చెయ్యాలి. ఇంకా మిగిలిన వ్యాకరణాది శాస్త్రాలలో కూడా తగుమాత్రం పాండిత్యం కలిగించాలి. ద్యూతాదికళలలో కూడా బాగా ప్రవేశం కలిగించాలి.

"కొంచెం వయస్సురాగానే గొప్పగొప్ప ఉత్సవాలలో నృత్యగోష్ఠు లేర్పాటు చేయించాలి. ఆమె సౌందర్యము, పాండిత్యము నాగరికు లందరికీ బాగా తెలిసేటట్లు చెయ్యాలి. ఆమె కీర్తి నాలుగువైపులా వ్యాపించినకొద్దీ శుల్కంకూడా దానికి అనుగుణంగా అభివృద్ధి పొందించాలి.

ఒకవేళ ఎవరైనా ముందుగా నాగ్దానం చేసిన శుల్కం ఇవ్వకుండా తప్పించుకు పోయిన పక్షంలో అధికరణాలలో ప్రాడ్వివాకుల మూలంగా ఆ ద్రవ్యం తిరిగి రాబట్టుకోవాలి."

అని ఆ వేశ్యమాత అదే ధోరణిగా తన గోడంతా ఏకరువు పెట్టడం మొదలుపెట్టింది. ఆరుణికది వింటున్న కొద్దీ క్రమంగాలోలోపల జుగుప్స బయలుదేరింది. ఆ పైన ఆతడిక వినలేకపోయాడు, విసుగుగా ఒక నిట్టూర్పుని విడిచిపెట్టాడు:

"సరేగాని ఇంతకీ రాగమంజరికి సంసారం మీద ఇంతటి విరక్తి కలగడానికి కారణమేమిటి?"

ఆ ప్రశ్న విని వేశ్యమాత మళ్ళీ గోలుగోలున రాగాలు మొదలుపెట్టింది. కొంతసేపటికి రాగాలు తగ్గించి గద్గద స్వరంతో తన గాథ ప్రారంభించింది.

"స్వామీ! బ్రహ్మదేవుడే స్వయంగా మాకీ కులవృత్తి విధించాడు. కోటి విద్యలు కులవిద్యకు సాటిరావుగదా! అందుచేత కులవృత్తి కులధర్మ ప్రకారమే నడిపించాలి. ఆ ధర్మం ఏమాత్రం ఏమరినా రౌరవాదినరకాలపాలు కావలసిందే! మాపూర్వులెన్నడు కులధర్మం గోరంతైనా అతిక్రమించిన పాపాన్ని పోలేదు.

"ఇంతకీ మా ప్రాణాలకు చంపానగరంలో ఒక దరిద్ర బ్రాహ్మణ కుమారుడు దాపరించాడు. నా మట్టుకు నాకత డేమి బాగున్నట్టు కనబడలేదు. రాగమంజరి అంతటి నవమన్మథుడు మరి 'నభూతో నభవిష్యతి' అని ఆకాశానికెత్తి వెయ్యడం మొదలుపెట్టింది. అతగాడు గర్భదరిద్రుడు. పానీ అనుకుంటే పాట్లకోసినా అక్షరంముక్క లేదు. రాగమంజరి రాత్రింబగళ్ళు అతగాడితోనే కాలక్షేపం చెయ్యటం మొదలుపెట్టింది."

ఆ తరవాత వేశ్యమాత ఆరుణి తనగాథ అంత శ్రద్ధగా వినడం లేదని కనిపెట్టింది:

"మావంటి వారికష్ట సుఖాలిక ఎవరితో చెప్పుకో గలము. ఇక ఆరేచేవారయినా తీర్చేవారయినా మీరే! కొంచెం దయదలిచి ఈకాస్త శ్రద్ధగాఆలకించండి!"

"అతగా డెప్పుడు ఒక్క చిల్లిగవ్వ అయినా రాగమంజరి చేతిలో పెట్టిన పాపాన పోలేదు. పైగా రాగమంజరి నేనుగడించిన ధనం అంతా అతగాడి కోసం వ్యయం చెయ్యటం మొదలు పెట్టింది.

"ఎప్పటికయినా దానికిబుద్ధి తిరక్కపోతుందా అని నేను రెండు మూడుమాసాల వరకు సహిక పట్టాను. ఎందరెందరో కుబేరులు వచ్చినా గుక్కనిరుకుక్కొని వారివందరినీ తిరగగొట్టివేశాను. అయినా రాగమంజరి మనస్సుతిరగలేదు. పరిపరివిధాల నయాన భయాన చెప్పి చూచాను. కాని రాగమంజరి ససేమిరా నామాట విననని భీష్మించుకు నికూర్చుంది.

END GREY HAIR

రంగులనుచూచి మోసపోవద్దు. అది తాత్కాలికము మా సువాసనగల "మన్ మోహిని ఆయిల్" అనేక వనమూలికలతో ఆయుర్వేద పద్ధతిలో తయారైనది 80 సంవత్సరముల వయస్సువరకు వెంట్రుకలను నల్లగా వుంచును. ఇదిగాక మెదడుకు చలవనిచ్చును. ఉన్మాదము, తలనొప్పి వగైరా జబ్బుల రానీయదు జ్ఞాపక శక్తిని కంటిచూపును వృద్ధిచేయును. కొద్దిగా నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 3-8-0. 3 సీసాలు రు. 9-0-0. సగము నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 5-0-0. 3 సీసాలు రు. 12/- పూర్తిగ నెరసివుంటే ఒకసీసా రు 7/-లు 3 సీసాలు రు 18/- లు.

Guarantee Supplied on Special request
Sri Kalyan Aushadhalya
(A. P.) P. O. KORARI (Patna)

★ పతితజనోద్ధరణ ★

"ఆసందర్భంలో నాకేమి పాలుపోక ఒక సాడు గట్టిగా చివాట్లుపెట్టాను. అంతటితో ఊరుకోక ఆ బ్రాహ్మణకుమారుణ్ణి మరి నాగడపతొక్కవద్దని కటువుగా తూలనాడాను. తిరిగీ మాగడపతొక్కితే దాసీలచేత చీపురుగట్ట తిరగవేయిస్తానని భయపెట్టాను. ఆమరునాటి నించీ అతడు మరి మాగడప తొక్కలేదు.

"నేనంతటితో ఆశని విరగడ అయిపోయిందని ఎంతైనా సంతోషించాను. అతడానాడే చంపానగరం విడిచిపెట్టి దేశాంతరాలు పట్టిపోయాడని విన్నాను. ఆవార్తవిని ఎంతో సంతోషించాను. ఆ మరువాటినించీ రాగమంజరి దారికి రాకపోదని ఎంతో ఆశపడ్డాను.

"కాని నా ఆశలన్నీ అడియాసలయి పోయాయి. ఆనాటి నించీ రాగమంజరి మరి అన్నం ముట్టడమే మానివేసింది. నానాటికీ దాని వైరాగ్యం బాగాపెచ్చుపెరిగిపోయింది. ఒకనాటి ఉదయమే లేచి చూస్తే మాఇంట్లో ఎక్కడా కనిపించలేదు. ఊరంతా గాలించగా మీ ఆశ్రమానికి వచ్చిందని తెలిసింది.

"మాకుటుంబం అంతా రాగమంజరి మీదే ఆధారపడి ఉంది. ఆమె ఈవిధంగా కులధర్మం విసర్జించి ఆ బ్రాహ్మణకుమారుని యెడల అంతటి మమకారంతో వ్యవహరించడం అన్యాయం! మహాపాపం! మాకులధర్మానికి కేవలం వ్యతిరేకం!

"ఆపైన నేనేదో అన్నానని నామీద పగబట్టి ఈవిధంగా అడవులు పటిపోయింది. మీరామె నెల్లాగైనా తిరిగి నాతో పంపించకపోతే నేను మీ ఎదటే ప్రాయోపవేశం చేసి ప్రాణత్యాగం చేస్తాను. నాకిక గత్యంతరం లేదు. మీరెల్లాగైనా కరుణించి రాగమంజరిని తిరిగీ చంపానగరానికి పంపించాలి. మాకుటుంబం సంరక్షించాలి."

అని కాళ్ళా వేళ్ళా పడి పరిపరి విధాల బతిమాలింది. అటు పిమ్మట కూడా ఆమె ఇంకా ఏమేమో వెళ్ళబోసుకోవడం మొదలుపెట్టింది. కాని ఆరుణి ఆమెమరి చెప్పనక్కరలేదన్నట్టు హస్తసంజ్ఞలో సూచించాడు. అంతటితో వృద్ధవేశ్యమాత నోరుకట్టుపడిపోయింది.

ఆరుణికా పరిస్థితిలో ఎల్లాగోఅలాగ నచ్చజెప్పి రాగమంజరిని తిరిగి ఇంటికి పంపించియ్యడమేమంచిదనితోచింది. వెంటనే శిష్యుణ్ణి పిలిచి రాగమంజరి నక్కడికి తీసుకురావలసిందని చెప్పాడు.

రాగమంజరి ఆ వ్యవహారంఅంతా పర్ణకుటీరంలోనించి ఒకకంటకనిపెటిచూస్తూనే ఉంది. అందుచేత శిష్యుడెంత బతిమాలినా అతని వెంటవెళ్ళడాని కిష్టపడలేదు. శిష్యునికి ఆమెనిక బలవంతంగా తీసుకువెళ్ళడంతప్ప వేరేగత్యంతరం కనిపించలేదు. అందుచేత అతడిక చేసేదేమీలేక ఆచార్యుని కావిషయం తెలియజేశాడు. అదివిని ఆచార్యుడొక్క నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు. వేశ్యమాతను నెమ్మదిగా బుజ్జగించాడు:

"అమ్మా! రాగమంజరికింకా తపస్సంటే ఏమో తెలియదు. పదిపదిహేను రోజులీ అరణ్యవాసం చెయ్యగానే తపస్సు మీది భక్తి యావత్తు దానంతటఅదే సడలిపోతుంది. నీవిప్పటికి చంపానగరానికి వెళ్ళిపో! ఒక పక్షంరోజులలో నయాన భయాన చెప్పి రాగమంజరిని తిరిగీ పంపించివేస్తానులే!"

వేశ్యమాత ఆమాట వినిపించుకోలేదు:

"స్వామీ! పోనీ నేనంతవరకు ఇక్కడే కాలక్షేపం చేస్తాను. సరిగదా!"

"నీవిక్కడ రోజూ కనిపిస్తూంటే ఆమె మరింత బిర్రబిగిసి పోతుందేమోనని నా భయం. ఆపైన నీఇష్టం."

ఆమాటమీద వృద్ధమాత కొంచెం తమాయించింది:

"స్వామీ! మాఇంటిల్లిపాదికీ రాగమంజరి ఒక్కత్తే దిక్కు! ఆమె మరి తిరిగిరాకపోతే మేమంతా అన్నానికికూడా మొహం వాచిపోయి మలమలామాడి చావవలసిందే! అందుచేత మీరెలాగైనా పంపించితీరతామని సెలవిస్తే తిరిగి వెళ్ళిపోతాను."

"అయ్యో! వెర్రిదానా! నేనింతకుపూర్వంనించీ చెబుతూనేఉన్నాను. రాగమంజరి నామాట బొత్తిగా చెవికెక్కనీయలేదు. ఏంచెయ్యను? ఇప్పుడైనా మించిపోయిందేమీ లేదు! యథాశక్తిగా ప్రయత్నిస్తాను. ఆపైన అమ్మవారి సంకల్పం ఎలాగుంటే అలాగ జరుగుతుంది. అంతా ఆపరమేశ్వరి అనుగ్రహం!"

ఆమాటతో వృద్ధురాలికి కొంచెం ధైర్యం కలిగింది. మళ్ళీ సవినయంగా ఆరుణిమునికి నమస్కరించి చంపానగరానికి బయలుదేరింది.

వెళ్ళబోయేముందు రాగమంజరి దగ్గిరికి వెళ్ళి ఆమె ననేకవిధాల బతిమాలింది. భయపెట్టింది. ఆమె ఎంతకీ వినకపోతే వలవలా విలపిస్తూ అలాగే చంపానగరానికి వెళ్ళిపోయింది.

3

అప్పటికి బాగా పొద్దువాలింది. ఆనాడు జరిగిన విశేషాలు తలుచుకొన్న కొద్దీ ఆరుణి హృదయం విషాదాంధకారంలో మునిగిపోయింది. సంసారం దుఃఖబహుళం అన్న విషయం అతనికి తిరిగీ ఆనా డెవరో నెన్నుచరిచి బోధించినట్లయింది.

అప్పటికప్పుడే అరణ్యంలోని కీచురాళ్లమోత బాగా ప్రశమించిపోయింది. దూరదూరంగా ఆటవికుల కుటీరాలమంటల వెలుగులలో అరణ్యవృక్షాలు పెనుభూతాల్లా కనిపించాయి.

ఆరుణి శుద్ధశ్రోత్రియకుటుంబంలో జన్మించాడు. అతని కుటుంబంవారంతా నిత్యాగ్నిహోత్రులు. సోముపీథులు. కాని ఆరుణిది చాలా బీదకుటుంబం. అయినా ఏదో కలిగినదానితోనే కాలక్షేపం చేస్తూ ఆకుటుంబంవారంతా గుట్టుగా కాలం వెళ్ళబుచ్చుకునేవారు. వారెప్పుడు 'దేహి' అని ఒకరిదగ్గిర చెయ్యి చాచలేదు.

ఆరుణి చిన్నతనంలో అతని కుటుంబానికెన్నో విపత్పరంపరలు సంభవించాయి. ముందుగా అతని తండ్రి మహామారి జాడ్యంతో మరణించాడు. ఆపైన పదిరోజులైనా తిరగకముందే అతని తల్లి కూడా ఆ వ్యాధితోనే దారుణ మరణానికి ఆహుతి అయిపోయింది. ఆ భీకరసంఘటనలతో ఆరుణికి సంసారంపై విపరీతమైన విరక్తి కలిగింది. వెంటనే సన్యసించవలెనని అనుకొన్నాడు.

ఆ విషయం అన్నగారికి తెలియజేశాడు. ఇక కుటుంబానికంతటికీ ఆయనే పెద్ద. ఆయన కేమనడానికీ పాలుపోలేదు. వివాహం చేసుకొని గృహస్థధర్మం అవలంబించడమే న్యాయమని అనేక విధాల చెప్పిచూచాడు. అయినా ఆరుణి వినలేదు.

ఒకనాడెవరితో చెప్పకుండా బయలుదేరాడు. కేవలం కాలినడకతో కొన్ని వందల యోజనాలు ప్రయాణంచేసి అంగరాజ్యంలో గంగానదీతీరంలో ఉన్న మరీచిమహర్షి ఆశ్రమానికి చేరుకొన్నాడు. అనేక

రిష్టు వాచీలు

అన్ని రకములు వాచీలు వాయిదాలపైన లేదా తగ్గింపు ధరలకు సప్లయి చేయబడును. కేటలాగు, ప్రాస్పెక్టసుకు 2 అణాలు పోస్టేజి పంపండి.

శ్రీ కాంత్ వాచ్ కో; తణుకు, ఆంధ్రప్రదేశ్.

అధైర్యపడవద్దు

శాస్త్రీయమైన, నిజమైన SEX—ADVICE పొందవచ్చును. మీకు ఉండుకొన్న లక్షణములు వ్రాయుచూ, యింకా వివరాలకు కవరు పంపేది.

డాక్టరు రత్నంసన్స్, (Estd 1904)
మలకపేట బిల్డింగ్సు, హైద్రాబాద్ - 2.
(దక్కన్)

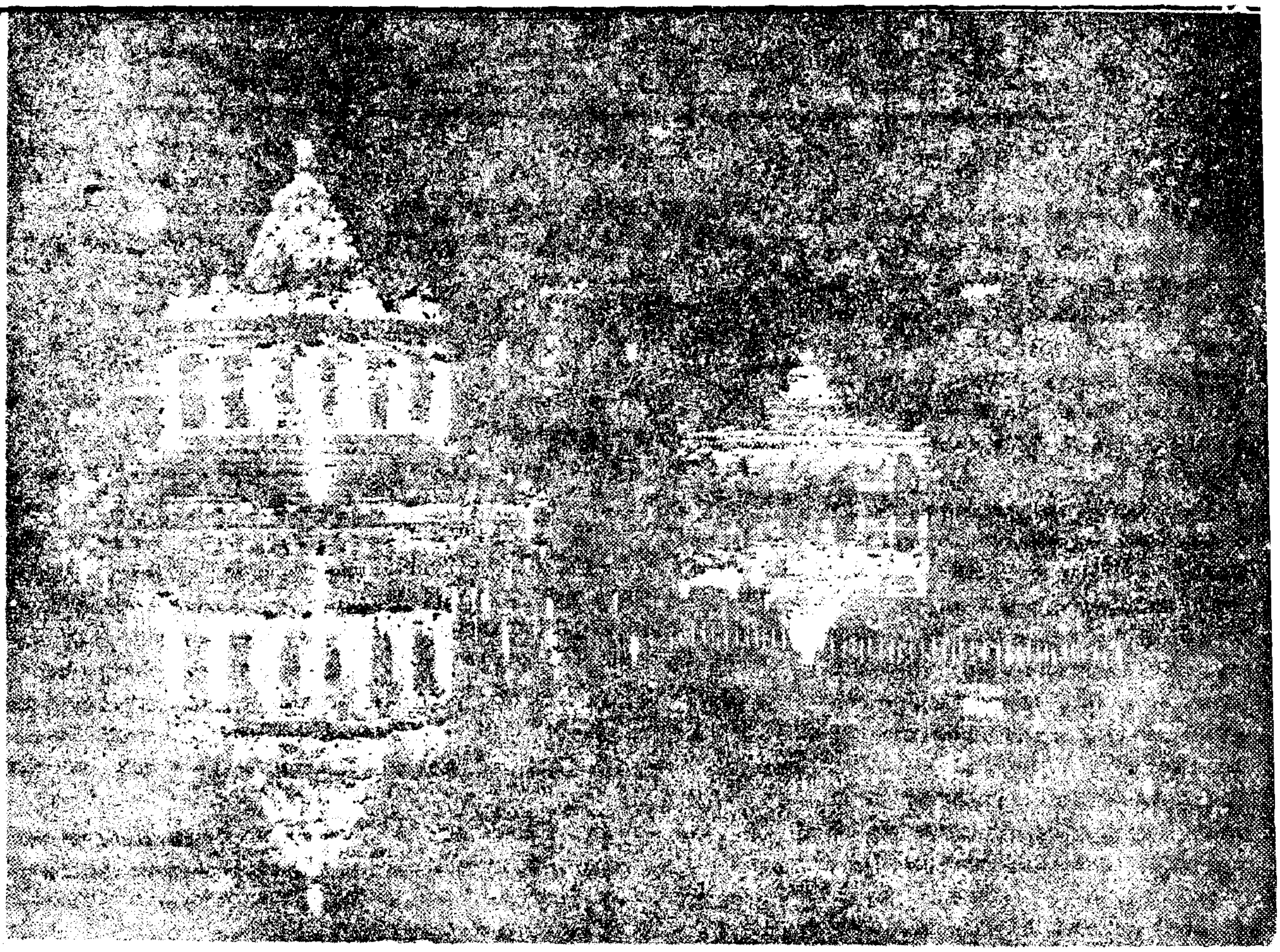

మైలాపూర్ కపాలేశ్వరాలయంవద్ద తెప్పతిరుణాళ్ల దృశ్యం.
—ఫొటో: వి. గోపాలకృష్ణన్.

విధాల శుశ్రూషచేసి మరీచిమహర్షి వాత్సల్యం చూరగొన్నాడు.

అనతికాలంలోనే సన్యాసాశ్రమం స్వీకరించాడు., ఆపైనకొంతకాలం మరీచిమహర్షి ఆశ్రమంలోనే తన తపశ్చర్య సాగించాడు. అటుపిమ్మట మరీచిమహర్షి ఆశ్రమానికి కొంతదూరంలో ఉన్న చండీక్షేత్రంలో తపశ్చర్య కుపక్రమించాడు. అప్పటినించీ దానికి అరుణి ఆశ్రమం అనే పేరు చంపానగరం అంతటా సాగుతూ పోగింది.

రాగమంజరి వృత్తాంతం తెలుసుకొన్న కొద్దీ అరుణికి తన చిన్ననాటి విపత్పరంపరలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి. అందుచేతనే రాగమంజరి యెడల అతని కంత జాలికలిగింది.

కాని అటుపిమ్మట ఆ వృద్ధమాత మొగవిన్న తరవాత అతని మనస్సులో ఒకవిధమైన డోలాందోళనప్రారంభమైనది. ఇకవెంటనే రాగమంజరి నెలాగైనా తిరిగి పంపించి వెయ్యడమే మంచి దనుకొన్నాడు.

అయినా అరుణికి వెనువెంటనే అవిషయం రాగమంజరితో ప్రస్తావించడం సముచితం కాదని అనిపించింద.

అలాగలాగ ఒక పక్షంరోజులు గడిచిపోయాయి. ఆ పక్షం రోజులలోను రాగమంజరి ఆశ్రమంలో ఎంతో అనువర్తనగా ప్రవర్తించింది. నిత్యము ఆమె చండీక్షేత్రంలోనే తనకాలం వెళ్ళబుచ్చుతు నేది. తెల్లవారుఝామునే లేచి ఎముకలు కొరికివేసే చలిలో గంగానదిలో స్నానంచేసి జపతపాలతో కాలం వెళ్ళబుచ్చేది.

ఆ పదిహేనురోజులు గడిచిపోగానే వృద్ధమాత మళ్ళీ తిరిగి ప్రశాంతమైన ఆ ఆశ్రమంలో లేనిపోని అలజడి రేకెత్తిస్తుందేమోనని అరుణికి కొంచెం భయంవేసింది.

ఆ మరునాటి ఉదయం రాగమంజరి తెల్లవారుఝామునే లేచి పరిశుభ్రమైన నారచీరకట్టుకొని అరుణికి పాదాభివందనంచేసింది. అరుణి ఎంతో వాత్సల్యంతో ఆమె నాశీర్వదించాడు:

"రాగమంజరీ! నీవాశ్రమానికి వచ్చి అప్పుడే ఒకపక్షం రోజులయింది. నీకీ అరణ్యవాసం ఎలాగుంది?"

"స్వామీ! నేనిక్కడకి వచ్చినప్పటి నించీ ఎన్నడు ఎరగని మనశ్శాంతి అనుభవిస్తున్నాను."

అరుణి ఆమె అలాగ సమాధానం చెప్పగలదని అనుకోలేదు. కొంత సేపేదో ఆలోచించాడు :

"మొట్టమొదట నీవి ఆశ్రమంలో కష్టసుఖాల కోర్చుకోలేవేమోనని అనుకున్నాను."

రాగమంజరి అవ్యంగ్యప్రశస్తివిని తల వంచుకుంది:

"అదంతా మీ అనుగ్రహం"

"నాలో ఏమి ఉంది? అదంతా అమ్మవారి అనుగ్రహం"

(43-వ పేజీ చూడండి)

(34-వ పేజీ తరువాయి)

"అమ్మాయీ! అమ్మాయీ!"

అని పిల్చింది. ఇంటిలో ఆమె స్వరం మాత్రము ప్రతిధ్వనించిందికాని బిడ్డ కన్పించలేదు. భూదేవి తక్కిన దేవతా బాలల ఇండ్లకు వెళ్ళింది.

"మా అమ్మాయి కన్పించిందా?"

"ఉదయం మాతోనే ఆడుకోడానికి వచ్చింది"

"తిరిగి వచ్చేటప్పుడు కన్పించినట్లు లేదు"

భూదేవి ఎంతో విచారించింది, శ్రద్ధగా ప్రతిచోటు వెదికింది. కొండలూ, లోయలూ, గుంటలూ, మెట్టలూ, ప్రతిపాద వెదికింది. ఎక్కడా తన ముద్దులబిడ్డ కన్పించలేదు. పుత్రికా వియోగంవల్ల ఆమెకు పిచ్చి ఎత్తినట్లు అయింది. ఆ రాత్రి అంతా ఆమెను వెదకుతూనే ఉంది.

మరుసటిదినము ఉదయము భూదేవికి తన పని మీద వెళ్ళాలి అనే ధ్యాసే కలగలేదు. బిడ్డను వెదకుకొంటూ తిరుగుతూంది. బిడ్డ కన్పించలేదు. భూదేవి బిడ్డకై విచారిస్తూ తన గృహంలోనే ఉండిపోయింది.

భూదేవి లేకపోతే భూమిలో పంటలు పండించేదెవరు? పువ్వులు పూయించేదెవరు? కాయలు కాయించేదెవరు? భూలోకమంతట భయంకరమైన క్షామము కలిగింది. చెట్లు చేమలు ఎండిపోయాయి. పొలాలు నిలువునా ఎండిపోయాయి. పిందెలతో చెట్లు మలమల మాడిపోయాయి. ఎక్కడా ఒక్క పచ్చని ఆకు కన్పించలేదు. ఒక పుష్పము పూయలేదు. ప్రపంచములోని జీవరాసులన్నీ ఆకలికి మలమల మాడిపోయారు. అలమటించారు. వారి ఆక్రందనాలతో దిక్కులు మారుమ్రోగాయి.

దేవలోకాధిపతియైన "జ్యూపిటర్"కు ఈ ఆక్రందనాలు విన్పించాయి. ఒక్కనిమిషంలో భూలోకంలోని కఱవునకు కారణము తన దివ్యదృష్టివలన తెలిసికొన్నాడు. భూదేవి తనపుత్రిక లేకుండ పొలాలు పండించదు. ఆమెను అడిగి లాభం లేదు: జ్యూపిటర్ తన దివ్యదృష్టితో దేవలోకాలన్నీ వెదికాడు. ప్రొసర్పినా కన్పించలేదు. భూలోకంలోని మారుమూలలన్నీ వెదికాడు. ఊహుఁ... భూదేవిపుత్రిక కన్పించలేదు. చివరకు తన దృష్టిపాతాళలోకంవైపు ప్రసారించాడు.

అది తన తమ్ముడయిన ప్లూటో శుద్ధాంతఃపురము. అక్కడ పాతాళలోకాధికారియైన ప్లూటో సముక్షములో కన్పించింది ప్రొసర్పినా. ఒక పళ్లెరములో దానిమ్మపండు ఆమె కిస్తున్నాడు ప్లూటో.

పాతాళలోకంలో ఏదైనా తింటే ఎవరూ తిరిగి భూలోకానికి రారు. కనుక వెంటనే తన సేవకుని ప్లూటోదగ్గరకు పంపించాడు. తనతమ్మునికి ఇలా సందేశము పంపాడు:

"ఈ సేవకునితో భూదేవిపుత్రికయైన ప్రొసర్పినాను పంపించి వేయాలి. తన బిడ్డ లేకపోవడంవల్ల భూదేవి పనిచేయడములేదు. తత్ఫలితంగా భూలోకంలో ఘోరమైన కఱవు విజృంభించింది."

పాతాళ లోకాధిపతి తన అన్నగారిమాట తిరస్కరించగలడా? తాను అత్యధికంగా ప్రేమించి, పెండ్లాడిన ప్రొసర్పినాను వెంటనే భూలోకానికి పంపించాడు. ఎలాగో తల్లితో మాట్లాడి తిరిగివస్తానని ప్రొసర్పినా భర్తనువదలి భూలోకానికి వచ్చింది.

బిడ్డను చూడగానే భూదేవి సంతోషానికి మేరలేదు. తల్లిబిడ్డ లిద్దరూ సంతోషించారు.

"అమ్మాయీ! పాతాళలోకంలో ఏదైనా తిన్నావా?"

"ఒక్క దానిమ్మపండులో నాలుగవవంతు తిన్నానమ్మా!" అని పుత్రిక జవాబిచ్చింది.

"అయితే సంవత్సరానికి మూడునెలలూ నీవు పాతాళానికి వెళ్ళాలి."

"భర్తతో మూడు నెలలూ గడుపవచ్చని సంతోషించింది ప్రొసర్పినా. భూదేవి సంతోషంగా తన రథమెక్కి లోకమంతా తిరిగి తనపనిని ప్రారంభించింది. ఎండిన మోడులన్నీ చిగిరించాయి. పైర్లు అన్నీ పచ్చబడ్డాయి. ఫలవృక్షాలన్నీ చిగిర్చి పుష్పించి, ఫలించాయి. తిరిగి భూలోకంలో వసంతఋతువు వచ్చింది. ధాన్యాలు, కూరగాయలు, తియ్యనిఫలాలతో భూమి నిండిపోయింది. భూలోకంలో కఱవు మాయమైపోయింది. ధనధాన్యాలతో, పాడిపంటలతో భూలోకం సుభిక్షంగా ఉంది.

ప్రతి సంవత్సరమూ మంచు దట్టంగా కురిసే శీతాకాలముమాత్రము ప్రొసర్పినా భర్తతో, కాపురము చేయడానికి పాతాళలోకము వెళ్తుంది. అప్పుడు భూదేవి ఏ పనీ చెయ్యదు. తిరిగి ప్రొసర్పినా భూమిమీద అడుగు పెట్టగానె వసంతఋతువు ప్రారంభమౌతుంది. తల్లీబిడ్డలు భూలోకాన్ని సస్యశ్యామలంగా చేయడంలో నిమగ్నలౌతూంటారు.

★

పతిత జనోద్ధరణం

(19-వ పేజీ తరువాయి)

అన్నాడారుణి. తరవాత అతనికిక ఏమనడానికి ఏమిపాలుపోలేదు:

"అది సరేగాని మీ అమ్మ తిరిగి ఇక్కడికి వచ్చి నిన్నిక్కడించి తీసుకుపోతుందేమోనని భయపడుతున్నాను."

అని ఆరుణి పరిశీలనగా ఆమె వైపు చూచాడు:

"ఏమైనా సరే! నేనిక ఆ నరకకూపంలో ప్రవేశించ దలచుకోలేదు. మీకు నేనిక్కడ నివసించడం ఇష్టం లేకపోతే నానిండు ప్రాణాలా గంగాదేవి కర్పించి వేస్తాను. అంతే!"

"తప్పు! తప్పు! అలాగనకూడదు. ఆత్మహత్య మహాపాతకమని ధర్మశాస్త్రవేత్తలు ఘోషిస్తున్నారు. అది సరేగాని నీవు తిరిగి వెళ్ళకపోతే మీ కుటుంబం అంతా అన్నవస్త్రాలు కూడా లేక ఆత్మహత్యలకు పాల్పడతారేమో. అప్పుడా మహాపాతకం అంతా నీ మెడకు చుట్టుకుంటుంది. ఆవిషయం ఏమైనా ఆలోచించావా".

"మీరన్నది నిజమే! అయితే నాకిక ఈ సంసారకూపం నించి విముక్తిలేదా? నేనీఅంధకూపంలో పడి ఇలాగే మగ్గిపోవలసిందేనా? ధర్మవేత్తలైన తామే ఇలాగ సెలవిస్తే ఇక నే నేమనగలను!"

ఆమాటకేమని సమాధానం చెప్పాలో ఆరుణికి స్ఫురించలేదు:

"అయితే మీ అమ్మతిరిగివచ్చినప్పుడాలోచించుకోవచ్చులే!"

అని ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు. పిమ్మట నెమ్మదిగా నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూతన కుటీరంలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

—సశేషం.

★

పతిత జనోద్ధరణం

ప్రాచీన గాథాలహరి

గత సంచిక తరవాయి

౪

అటుపిమ్మట క్రమంగా ఒకపక్షం రోజులు గడిచిపోయాయి. అయినా రాగమంజరి తల్లి మరి ఆశ్రమానికి తిరిగి రాలేదు.

ఆమె తిరిగి రాకపోవడంతో ఆరుణి హృదయంలో కొంచెం ఆందోళన బయలు దేరింది. ఆ తరవాతనైనా ఆమె ఎప్పుడో ఒక్కప్పుడు హఠాత్తుగా ఆశ్రమంలో విరుచుకు పడగలదనీ, రాగమంజరి నెలాగైనా తిరిగి పంపించ వలసిందని మళ్లీ కాళ్లావేళ్లా పడి గగ్గోలు చెయ్యగలదనీ అతడు భయపడ్డాడు.

ఆ దృష్టితోనే ఒకనాడు రాగమంజరిని తిరిగి చంపానగరానికి వెళ్లి పోవసిందని బలవంతం చేశాడు: కాని ఆమె చెక్కిళ్ళపై జాలువారిన కన్నీరు పరిశీలించగానే అతనికి కొంచెం జాలివేసింది. ఆమె నంతగా బలవంతం చేసినందుకు లోలోపల బాగానొచ్చుకున్నాడు.

సంసారం పై విరక్తితో ఒక పతిత స్త్రీ అతని పాదాలాశ్రయించింది. గడిచిన పక్షం రోజుల నించీ ఆరుణి ఆమె ప్రవర్తన చాలా నిశితంగా పరిశీలించాడు. ఆ ప్రవర్తనలో అతని కెక్కడా వేలెత్తి చూపడానికి కాస్కారం కనిపించ లేదు. బాగా పసివారైనా అతని శిష్యుల నెన్నడు ఆమె కన్నెత్తి పలకరించనే లేదు. ఆశ్రమానికి వచ్చినప్పుడామె శరీరం మీద కొన్ని చిన్న చిన్న అలంకారాలుండేవి. ఇప్పుడామె ఆ అలంకారాలన్నీ పూర్తిగా విసర్జించి వేసింది. కేవలం వట్టి నార చీరలతో సన్యాసినీ వేషం ధరించింది. ఎంతటి ఎముకలు కొరికివేసే చలిలోనైనా తన దైనందిన నియమాలు, జపతపాలు, విసర్జించ లేదు. ఆమె నిష్ఠచూచి శిష్యులెంతో ఆశ్చర్య పడ్డారు. క్రమక్రమంగా ఆరుణికి కూడా ఆమె నిష్ఠయెడల గౌరవం కలిగింది.

ఆ విధంగా అత్యంత శ్రద్ధాభక్తులతో తన పాదాలాశ్రయించిన ఒక పతితస్త్రీని ఆ విధంగా తిరిగీ సంసారం కూపంలోనికి తోసి వెయ్యడం కేవలం పాప హేతువు కాగలదని అతనికొక్షణంలో స్ఫురించింది.

చంపానగర వాసులు కొందరప్పుడప్పుడతనిని సందర్శించి పోయేవారు. అతడు వారి వారి అర్హతల ననుసరించి ధర్మోపదేశాదులు చేస్తూండేవాడు.

అయితే ఇప్పుడతని కొక విషయంలో ఒక పెద్ద ఆశంక పట్టుకుని పీడించింది. ఇంతకు పూర్వం చంపానగర మహిళలతనిని సందర్శించక పోలేదు. ఆరుణి వారికి కేవేవో ధర్మోపదేశాలు చేసేవాడు. వారొకటి రెండు రోజులాశ్రమంలో ఉండి తిరిగి చంపానగరానికి వెళ్ళిపోయేవారు.

కాని రాగమంజరి ఆజన్మాంతము ఆశ్రమ వాసం చెయ్యాలని నిశ్చయించింది. తనకు మంత్రోపదేశం చెయ్యవలసినదని ప్రార్థించింది. ఆవిధంగా ఆమెకాజన్మాంత దీక్ష ఇచ్చి మంత్రోపదేశం చెయ్యడం సముచితమేనాఅని అతనికొక పెద్దసందేహం బయలు దేరింది.

అతనిమనస్సులో ఇంకొ అనుమానంకూడా బయలుదేరింది. ఇన్నాళ్లనించీ అతడామె యౌవనసౌందర్యాగులంత శ్రద్ధగా పరిశీలించ లేదు. ఇటీవల ఆమె యౌవన సౌందర్యాలు జాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు. ఆమెకింకా పాతికసంవత్సరాలైనా నిండలేదు. పరిపూర్ణ యౌవనం ఆమె ఆకృతిలో అంతటా పరిస్ఫుటంగా స్ఫురించింది. రాగమంజరి అంతటి మహాసౌందర్యవతి కాకపోవచ్చును గాని మొత్తంమీద ఆమె అందగత్తెలలో లెక్క.

ఆమె యౌవనసౌందర్యాలు కొంచెం నిశితంగా పరిశీలించగానే ఆరుణికి తన శిష్యులిద్దరివిషయము హఠాత్తుగా స్ఫురించింది. వారిద్దరు వటువులే. వారిలో ఒకడింకా పసివాడే. అతనికింకా పదిపదహారేళ్లయినా నిండాయో లేదో! రెండవశిష్యునికి పద్దెనిమిదేళ్లు నిండాయి. ఆపరిస్థితులలో వారికి స్త్రీ సన్నికర్ష అంతగా సముచితం కాదేమోనని అతనికి భయంవేసింది.

ఆరుణికి తన విషయంలో ఆవిధమైనసందేహానికాస్కారం లేనేలేదని అనిపించింది. అతని కిప్పుడు ఏభైయోపడి దాటిపోవచ్చింది. పైగా అనేకమైన అసిధారావ్రతాలలో ఆరితేరిన అతనికిది ఒకప్రశ్నగానే స్ఫురించలేదు. ఎంతసేపు అతనికా శిష్యుల విషయమే ఒక విషమసంధిలా స్ఫురించింది. అయితే అలాగ ఎన్నాళ్లాలోచించినా అతనికేమి చెయ్యడానికీ మనస్సొప్ప లేదు.

పి. గణపతిశాస్త్రి

ఒకనాటి ప్రాతఃకాలవేళ అతడు తన జపతపాదులు ముగించుకుని తన కుటీరానికెదురుగా ఆర వేసిన నారచీరలతీరుపరిశీలిస్తూ కూర్చున్నాడు.

అవి పవిత్ర భాగీరథీ జలాలలో పరిశుభ్రంగా స్వచ్ఛంగా ఉతికి ఆర వేసిన మడుగుదోవతులు. గంగానదీ సైకతాలలో మెరిసిపోయే తెల్లని రెల్లుపూరెకల్లా ఉదికి ఆరవేసిన ఆమడుగు దోవతులమీద శిశిర ప్రాతఃకాల సూర్యకాంతి ప్రసరించగానే అతని దృష్టికవి కేవలం కాషాయవస్త్రాలలా ప్రత్యక్షమైనాయి.

ఆ సమయంలో హఠాత్తుగా అతనికొక అభిప్రాయం స్ఫురించింది.

ఎంతటి తెల్లని మడుగు దోవతి అయినా ఎర్ర ఎర్రని లేత ఎండపడగానే అది కాషాయవస్త్రంలామారిపోయింది. హృదయంకూడా ఎంతస్వచ్ఛమైనా స్త్రీ సాంగత్యంలో అది ఇట్టే రాగరంజితమై పోగలదని అతనికి భయంవేసింది. ఆ సమయంలో శిష్యులకిక స్త్రీసాంగత్యం క్షేమం దాయకం కాదని ఒక నిశ్చితాభిప్రాయం కలిగింది. కాని వెంటనే రాగమంజరి నాశ్రమం నించిపంపించి వె[illegible]డానికి మనసొప్ప లేదు. అలాగని ఆమె ఆశ్రమంలో ఉండనీయడానికీ మనసొప్ప లేదు.

ఎప్పుడైనా తపశ్చర్యను గురించిన ధర్మసందేహాలు కలిగినప్పుడు మరీచిమహర్షి సన్నిధిలో ఆ ధర్మసందేహాలు తీర్చుకోవడం అతనికొక పరిపాటి. మరీచిమహర్షి అతనికి సన్యాసాశ్రమదీక్ష ఇచ్చిన మహామహుడు. మహాతపశ్శాలి.

ఆరుణి ఆ విషయంలో మరీచి మహర్షినొకమారు సందర్శించవలెనని అనుకొన్నాడు. శిష్యులిద్దరినీ ఆశ్రమ సంరక్షణ కప్పగించి ఆ మరునాడే మరీచిమహర్షి ఆశ్రమానికి బయలుదేరి వెళ్ళిపోయాడు.

★ పతిత జనోద్ధరణం ★

పది పదిహేను క్రోశాలదూరం నడిచి మరీచిమహర్షి ఆశ్రమం చేరుకోగానే అరుణి ముని హృదయంలో ఒక విధమైన ప్రశాంత స్థితి ఏర్పడింది. ఆ ఆశ్రమ వటవృక్షచ్ఛాయలో మరీచిమహర్షికి సాగిలిపడి అతని సన్నిధిని కూర్చోగానే అరుణికి తిరిగీ ఇంకొక వటవృక్షచ్ఛాయలో కూర్చున్నట్టు తోచింది. అతని హృదయంలోని సంశయాలన్నీ ఒక్కమారుగా విచ్ఛిన్నమైనట్టుగా ఒక అపూర్వానుభూతికలిగింది.

దట్టంగా అల్లిబిల్లిగా అల్లుకొన్న ఆశ్రమ వృక్షాల గుబురులలో కొంచెం మున్ముందుగానే సూర్యాస్తమయం అయినట్టు కనబడింది. మరీచి మహర్షి ఆశ్రమంలోని ఉడతలు, పిచుకలు మొదలైన జీవాలు మహర్షికి దగ్గరగానే ఎంతో చనువుగా సంచరిస్తూ ఆడుకొంటున్నాయి. అరుణి మరీచికి సాష్టాంగ నమస్కారంచేసి కూర్చోగానే ఆ జీవాలన్నీ చూచి కొంచెం బెదిరి దూరంగా పారిపోయాయి. ఒకలేడికొంచెం దూరంలో నిలబడి నిశ్చలంగా అతనివైపు చూచింది. మరీచి మహర్షి తన కెదురుగా కూర్చున్న వృద్ధతాపసుల కిద్దరికి ధర్మోపదేశం చేస్తున్నాడు. అరుణిని చూచినా అతడా ధర్మోపదేశం విరమించలేదు:

"మీరెన్నడయినా వానర వినోదుల రణ్యాలలో కోతులను పట్టుకొనే తీరులు పరిశీలించారా?"

ఆ ఇద్దరు వృద్ధులు ఆ విషయం ఎన్నడు పరిశీలించనే లేదన్నట్లాశ్చర్యంగా మహర్షి వైపు చూచారు. మహర్షి మళ్ళీ తన ప్రసంగం ప్రారంభించాడు:

"నేనది అంతా వివరిస్తున్నాను. శ్రద్ధగా ఆలకించండి! వానర వినోదులు కోతులు తిరిగే చోట భూమిలో చిన్నచిన్న మూతులున్న కలశాలు స్థాపిస్తారు. ఆకలశాలలో కోతుల కిష్టమైన కాయలు పడవేసి దూరంగా తొలిగిపోతారు. కోతులా కాయలకోసం ఆకలశాలలో చేతులు పెట్టి అవి గట్టిగా పట్టుకొని పైకి తీయాలని ప్రయత్నిస్తాయి. కాని ఆ కాయ లిరికించుకొన్న కోతుల పిడికిళ్ళు బాగా పెద్దవై పోతాయి. అవి ఎంత గిలగిలా కొట్టుకున్నా ఆ కలశాలలో చిక్కుకొన్న పిడికిళ్లు పైకిరావు."

ఆ వృత్తాంతం అత్యంత శ్రద్ధగా విని అరుణి ఎంతో ఆర్తంగా ప్రశ్నించాడు:

"ఆ కాయలా కలశాలలోనే విడిచివేస్తే పిడికిళ్లు సులభంగా పైకి తీసుకోవచ్చును గదా?"

"నిజమే! కోతులకా జ్ఞానం కలగదు. అవి ఆ కాయలలాగే పట్టుకుని అతిదీనంగా ఆక్రోశించి ఆక్రోశించి అలిసిపోతాయి. ఆ సమయంలో వానర వినోదులు వాటిని పట్టుకొని బాగా మచ్చిక చేస్తారు."

మరీచిమహర్షి ఆ విషయం ప్రసంగించడానికి కారణమేమో అరుణికి తెలియలేదు. అతడలాగే ఆశ్చర్యపోతూ మహర్షి కేసి చూచాడు. మహర్షి మళ్ళీ తన ప్రసంగం ప్రారంభించాడు:

"ఈ సంసార తాపత్రయాల్లో చిక్కుకొన్న దౌర్భాగ్యులు కూడా అలాంటివారే. అలభ్యమైనఫలాలకోసం ఆ కోతులధోరణిలో అంగలారుస్తూ అలాగే అలిసిపోయి మృత్యుదంష్ట్రిలలో చిక్కుకొంటారు. అంతేగాని ఆ అలభ్యమైన ఆ ఫలాకాంక్షలు విడిచిపెట్టాలని వారికి తెలియదు. ఎంత చెప్పినా వినిపించుకోరు."

ఆ కథ విన్న తరవాత అక్కడ కూర్చున్న వృద్ధతాపసు లిద్దరు నిట్టూర్చి మహర్షి పాదాలకు నమస్కరించి నెమ్మదిగా అక్కడినించి వెళ్ళిపోయారు.

అరుణికా కథ వినగానే నిత్యము తాపత్రయాలలో తలమునకలైపోతూ క్రమంగా మృత్యుదంష్ట్రిలలో పడిపోయే సంసారులయెడల విపరీతమైన జాలికలిగింది. వారి యమయాతన లొక్కమారు తలుచుకోగానే అతనికి కళ్లు కొంచెం చెమ్మగిల్లాయి. ఆ క్షణంలో తన తపశ్చర్యలన్నీ నిలిపివేసి నిత్యదుఃఖితులైన పతిత జనుల సముద్ధరణంలో జీవిత శేషం అంతా గడిపివెయ్యాలని అనిపించింది. అయినా కొంచెం అడకువలో మహర్షికి విన్నవించుకొన్నాడు:

"నాకీ నిత్యదుఃఖితులైన జీవుల యాతనలు తలచుకొన్న కొద్దీ ఇక ఈ తపశ్చర్య ఇంతటితో విరమించివేసి పరమేశ్వ స్వరూపులైన పతితజనుల పరిరక్షణలోనే జీవితశేషం యావత్తు గడిపివెయ్యవలెననే ఉత్కంఠ కలుగుతున్నది."

అని అలాగే రెప్పవాల్చకుండా మహర్షి ముఖం చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఆ మాటతో మహర్షి నుదుటిపై రూక్షంగా బొమముడి విరిగింది. అతను దురుసుగా అరుణిమీద విరుచుకుపడ్డాడు.

"ఈ సముద్ధరణాధికారం నీ కెవరిచ్చారు? ప్రపంచం అంతా సృజించిన ఆ పరమేశ్వరుడే వారి సంరక్షణభారం గ్రహించగలడు. మధ్యన అల్పాల్పుడవు, అ[illegible] అయిన నీ వెవరవు?"

అరుణి ఆ మాటవిని తలవంచుకొన్నాడు. అతని కొక నిమిషంవరకు ఏమనడానికీ పాలుపోలేదు. అలాగే తలవంచుకొని వినబడీ వినబడనట్లుగా నెమ్మదిగా నసిగాడు.

"అయితే నిత్యదుఃఖితులైన జీవులాక్రోశిస్తూంటే మనం అంతా తటస్థంగా మాట్లాడ కూరుకోవడం ధర్మమేనా?"

మరీచిమహర్షి ముఖం ఆ ప్రశ్నతో మరింత జేవురించింది:

"మున్ముందు నీ ఆత్మసముద్ధరణ విషయం ఆలోచించుకో! అది జరిగిన తరవాత పతిత జనోద్ధరణ విషయం ఆలోచించుకోవచ్చులే!"

అరుణి అంతటితో మాట్లాడ కూరుకోలేదు:

"అయితే అంతవరకు తటస్థంగా మాట్లాడ కూరుకోవలసిందేనా?

అది కేవలం స్వార్థదృష్టికాదా?"

మహర్షిముఖంలో తీవ్రత కొంచెం [illegible]కలిగింది:

"అహంకారావేశం అణిగిపోనంతవరకు ఈ స్వార్థపరార్థాల నిర్ణయం మిక్కిలి దుష్కరం! అందుచేత మున్ముందుగా సాధించుకోవలసింది రాగాద్వేషాది దమనం!"

అయినా అరుణి సందేహం అంతమాత్రం చేత తీరలేదు. అసలీ శంకలన్నీ అతని హృదయంలో రాగమంజరిని గురించే బయలుదేరాయి. ఇక ఆ విషయం విస్పష్టంగా చెప్పకపోవడం మంచిదికాదని అతను నిశ్చయించుకొన్నాడు. సంగ్రహంగా మరీచి మహర్షికి రాగమంజరి విషాదగాథ అంతా తెలియజేశాడు. ఇక మహర్షి ఏవిధంగా ఆజ్ఞాపిస్తే ఆవిధంగానే చెయ్యవలెనని నిశ్చయించుకొన్నాడు. కాని మరీచి మహర్షి ఆ ప్రశ్నకంత విస్పష్టంగా ప్రత్యుత్తరమీయలేదు. అరుణి అత్యంతవినయంగా ప్రార్థించిన పిమ్మట చిట్టచివర కొక నిట్టూర్పు విడిచి పెట్టాడు:

"అరుణీ! ఈవిషయం నేనేమినిర్ణయించ

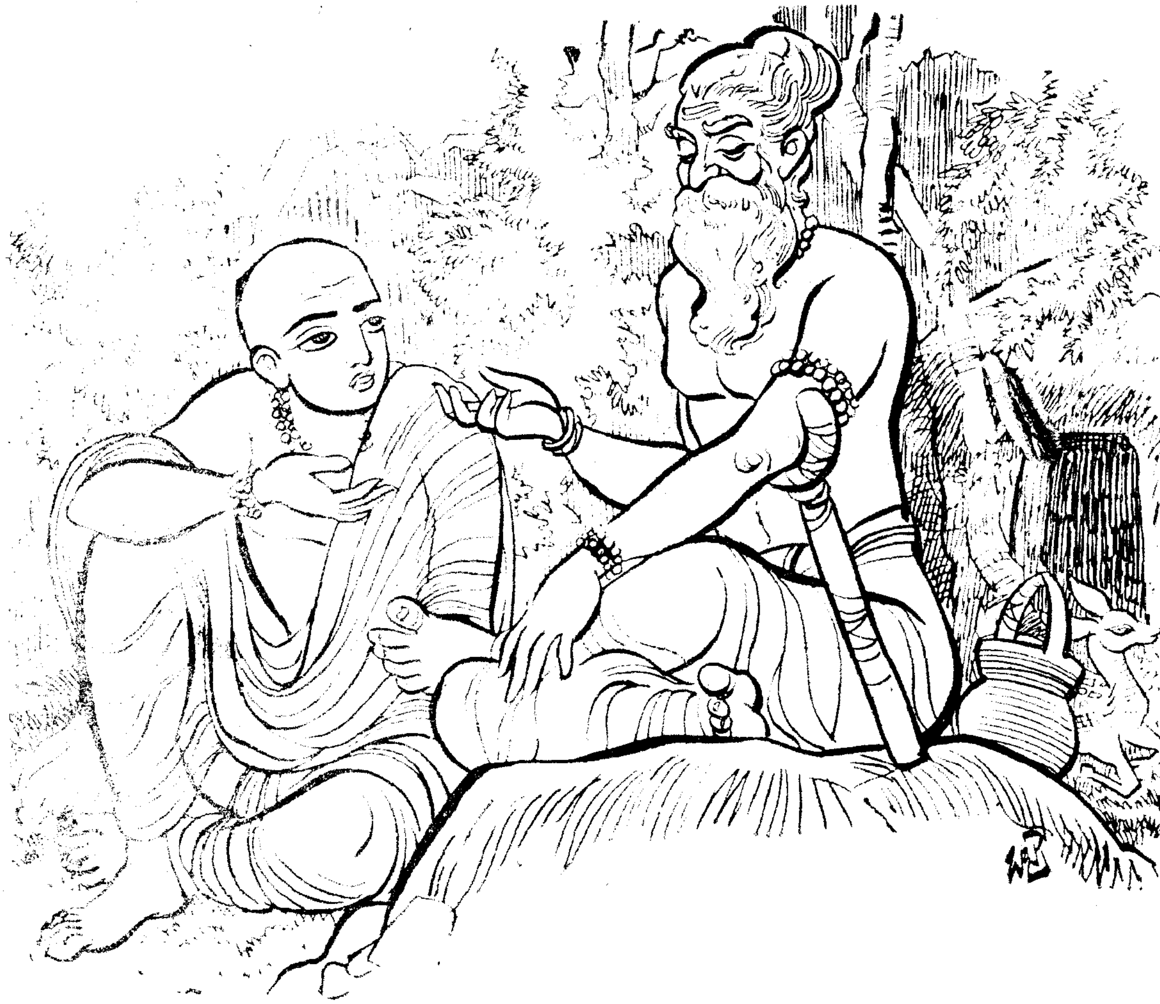

మున్ముందు నీ ఆత్మ సముద్ధరణ విషయం ఆలోచించుకో !

గలను. ఇంతకీ ఆమె అర్హత ఎట్టిదో నే నెరగను కదా! ఆమెకు సహజవిరక్తి కలిగి నపుడు ధర్మదీక్ష ఇవ్వవచ్చును. అసలు మున్ముందుగా నీ వలవరుచుకోవలసినది రాగద్వేష రాహిత్యం. అది సిద్ధించినప్పుడిలాంటి వెన్ని చేసినా అవి నిన్నంట జాలవు."

ఆపైన ఆరుణి ఇక ఏమని ప్రశ్నించగలడు? కొంచెం జిజ్ఞాసాదృష్టితో మళ్లీ ఏదో ప్రశ్నించబోయాడు. అంతలోనే మహర్షి అక్కడినించి కదిలి వెళ్లిపోయాడు. ఆరుణి అతని అడుగుల్లో అడుగులు వేసుకుంటూ వెనువెంటనే నడిచి వెళ్లిపోయాడు. మహర్షి మళ్లీ నిశితంగా ఆరుణిముఖం పరిశీలించాడు:

"ఆ పరమేశ్వరునిసంకల్పం ఎలాగున్నదో సరీగా ఆవిధంగానే జరిగిపోతుంది. నీకీ అనవసరమైన ఆందోళన ఎందుకు?" యద్భావి తద్భవతి!"

అయినా అతని హృదయంలో ఆందోళన మందగించలేదు.

౬

ఆరుణి తిరిగి తన ఆశ్రమానికి చేరుకొన్నాడు. అతడు తిరిగి వచ్చేసరి కించుమించుగా పదిరోజులు పట్టింది.

శిష్యులు, రాగమంజరి ఆరుణి రాకకోసం ఎదురు తెన్నులు చూస్తున్నారు. ఆరుణిని చూడగానే వారందరి ముఖాలు ఒక్కమారుగా వికసించాయి.

ఆ పది రోజులలోను ఆశ్రమంలో కొన్ని కొత్త మార్పులు వచ్చాయి. ఇంతకు పూర్వం శిష్యు లిద్దరు అడవికి వెళ్ళి ఆరుణికి కావలసిన సమిధలు, కుశలు, ఫలాలు, పుష్పాలు మొదలైనవి తీసుకు వచ్చేవారు.

కాని ఈ మధ్యన రాగమంజరి ఆశ్రమానికనతిదూరంలో కొన్ని పూల మొక్కలు నాటింది. వాటికి పాదులు చేసింది. పొద్దస్తమానము వాటికి నీరుపోసి పెంచడంలోనే నిమగ్నురాలైపోయింది. మిగిలిన కాలంలో ఆమె జపతపాదులలో మునిగిపోయేది. ఇంతేగాక తన కుటీరమేగాక ఆరుణి కుటీరము, శిష్యుల కుటీరము పరిశుభ్రంగా అలికి ముగ్గులు పెట్టేది.

శిష్యులనామె కన్నతల్లికన్నా ఎక్కువ ఆప్యాయంగా ఆదరించింది.

వారి కామె యెడల కలిగిన మాతృగౌరవ భావం పరిశీలించిన ఆరుణి కాక్షణంలో ఆవిషయంలో అంతకుపూర్వం కలిగిన భయ సందేహాలన్నీ తొలగిపోయాయి.

క్రమంగా ఆశ్రమంలో శిశిరర్తువుచిహ్నాలన్నీ అంతరించిపోయాయి. నూతన వసంత ప్రాదుర్భావంతో రాగమంజరి పాదులుచేసి నీరుపోసి పెంచిన పూల మొక్కలన్నీ చిగిర్చి మొగ్గలు తొడిగాయి. అంతేకాదు. ఆ పరి

★ పతితజనోద్ధరణం ★

సరారణ్యం అంతా నవవసంత ప్రాదుర్భావంతో ఒక వినూతన స్వరూపం ధరించింది.

ఒకనాటి ఉదయం రాగమంజరి కన్న తల్లిలా కొత్తగా పూచిన పూలకేసి చూస్తూ ఎంతో అమాయికంగా కనిపించింది.

ఆమె అమాయికానందం చూడగానే అరుణి కింతకుపూర్వం ఆమెపై కలిగిన అనుమానాలన్నీ మంచువిడిపోయినట్లు విడిపోయాయి.

'ఈ మెయాలంగా నాశిష్యుల వేదాధ్యయనాదులకు, జపతపాదులకు అంతరాయాలేమైనా కలగవచ్చునని ఎంతైనా అనుమానించాను. ఆ అనుమానాలన్నీ నా హృదయ దౌర్బల్యంవల్లనే ఏర్పడ్డాయి. సందేహమేమీ లేదు.'

అని అరుణి తన హృదయ దౌర్బల్యానికి కొంచెం సిగ్గుపడ్డాడు.

అయినా డంతవరకు ఆమెకు పూర్తిగా సన్యాసదీక్ష ఇవ్వనేలేదు.

మరీచిమహర్షి చెప్పినట్లు ఆమె అర్హతా నర్హతలు పూర్తిగా పరిశీలించిన తరవాతే ఆమెకా సన్యాసదీక్ష ఇవ్వడం సముచితమని అనుకొన్నాడు.

అయినా మరీచిచేసిన హెచ్చరికలతని హృదయంలో ఖండీ దేవాలయ ఘంటలలా మారుమోగడం మొదలుపెట్టాయి. మరీచి మహర్షి ముందుగా చిత్తశుద్ధి, రాగద్వేష రాహిత్యము అలవరుచుకోవలసిందని నొక్కినొక్కి చెప్పాడు. అహంకారావేశం అణిగిపోనంతవరకు ధర్మాధర్మ నిర్ణయం చాలా క్లిష్టమని ఆదేశించాడు.

ఎన్నిమారులు నొక్కినొక్కి అడిగినా రాగమంజరికి ధర్మదీక్ష ఇవ్వవచ్చునని కాని, ఇవ్వకూడదనిగాని నిష్కర్షగా తేల్చి చెప్పలేదు. ఆరుణి అంతటితో విడిచిపెట్టలేదు. ఇంకా నొక్కినొక్కి అడిగాడు. అయినా మహర్షి ఆ విషయం తేల్చి చెప్పలేదు. పరమేశ్వర సంకల్పం ఏవిధంగా ఉంటే ఆ విధంగానే సర్వము జరిగిపోగలదని అన్నాడు. ఆ విషయంలో ఆందోళన పడడం అనవసరమని చెప్పి ఆ ప్రస్తావన అంతటితో ముగించివేశాడు.

ఆరుణికి మహర్షి ఆ విషయంలో ఇచ్చిన ఉపదేశం అంతగా రుచించలేదు. ఒకవ్యక్తి తనకు రాగద్వేష రాహిత్యం సిద్ధించేవరకు నిత్యదుఃఖితులైన జీవుల యమయాతనలన్నీ తటస్థంగా తనకు పట్టనట్టుగా చూస్తూ ఊరుకోవలసిందేనా?

అదీగాక ఒకవ్యక్తి తన కాత్మపరిశుద్ధి కలిగినదో లేదో నిర్ణయించుకోవడమెలాగ?

ఆరుణికి తన చిత్తశుద్ధి విషయంలో ఎన్నడు అణుమాత్రమైనా సందేహం కలగలేదు. పైగా పరమేశ్వర స్వరూపులైన పతితజీవుల సముద్ధరణమే తన ముఖ్యధర్మమనీ ఆధర్మనిర్వహణలో వెనకంజ వెయ్యడం మహాపాతకహేతువు కాగలదనీ అనుకొన్నాడు.

అయినా అతడు రాగమంజరికి పరిపూర్ణ ధర్మదీక్ష ఇవ్వడంలో తొందర పడలేదు.

రాగమంజరికూడా ఆ విషయంలో అతనినేమీ బలవంతం చెయ్యలేదు. అన్ని విషయాలలోను అతనిఆజ్ఞప్రకారమే ప్రవర్తించింది. అతనే తనకిక శరణ్యమని నమ్మింది.

అలాగలాగ వసంతం గడిచిపోయింది. క్రమక్రమంగా గ్రీష్మంకూడా గడిచిపోయింది. ప్రచండ గ్రీష్మంలోకూడా జపాదులలో రాగమంజరి భక్తిశ్రద్ధలు పరిశీలించిన ఆరుణికిక ఆమెను పరీక్షించడం కేవలం అన్యాయమే అని తోచింది.

ఆ మరునాడే ఆమెకు పరిపూర్ణదీక్ష ఇచ్చాడు.

రాగమంజరి అతని అపార వాత్సల్యానికెంతో సంతోషించి సాష్టాంగనమస్కారం చేసింది. వేడి వేడి కన్నీటితో ఆరుణిముని పాదాలు తడిపివేసింది.

ఆమె శ్రద్ధాభక్తులు పరిశీలించిన అరుణి కెంత ప్రయత్నించినా కనుగొలుకులలో కన్నీటిబిందువులు నిలవలేదు. అవి మెల్లమెల్లగా అతని చెక్కిళ్లపై దిగజారాయి.

—సశేషం

★

"మధురానగరి దారిలో"

చిత్రకారుడు: చావలి నమశ్శివాయశర్మ.

పతిత జనోద్ధరణం

ప్రాచీన గాథాలహరి

గత సంచిక తరవాయి

౭

వర్షాకాలం ప్రవేశించగానే ఆరుణిఆశ్రమంలో అంతటా నవనవోన్మేషం నసతెత్తింది. మోడులైపోయిన ఆశ్రమ వృక్షాలన్నీ ఛల్లచల్లని జల్లులలో తలలూగిస్తూ నృత్యాలు చేశాయి.

ఆరుణి ఆనాటి ఉదయం నిశ్చలధ్యాననిష్ఠలో నిరుపమ్నుడై వ్యాఘ్రాజినంమీద మలిచిన స్వర్ణప్రతిమలా కూర్చున్నాడు.

అంతలో దూరదూరంగా ఒక నల్లనల్లని పిల్లమబ్బు ఆకాశం అంతటా ఆక్రమించడం మొదలు పెట్టింది. కొంతసేపటికి గంగానదీ తరంగ భంగీతంతో కలిసిన చల్లచల్లని పిల్లతెమ్మెరలాశ్రమ లతలతల లూగించాయి.

కారుమబ్బులింకా ఆకాశం అంతా ఆక్రమించుకోలేదు. చెట్ల కొమ్మలలోనించి బయటపడిన ఎర్రఎర్రని సూర్యకిరణాలారుణి శరీరంమీద, వ్యాఘ్రాజినం మీద ప్రసరించాయి.

తెరలు తెరలుగా గాలి వీచింది. తెరలు తెరలుగా ఆశ్రమం అంతా చల్లని చల్లని జల్లులు పడ్డాయి. అయినా అవి ఆరుణి ధ్యాననిష్ఠకేమీ భంగం కలిగించలేదు. అతడలాగే నిశ్చలంగా ధ్యానించాడు. మళ్ళీ ఒక నిమిషంలో ఇంకొక పెద్ద జల్లు పడింది.

ఆరుణి తన ధ్యానం అంతటితో కొంచెం చాలించి నెమ్మదిగా కళ్లు తెరిచాడు. ఎదురుగా ఆకాశంలో కొంత మేర కారుమబ్బులు కమ్ముకున్నాయి. కాని ఆశ్రమంలో ఎండపొడలింకా అలాగే నిల్చి ఉన్నాయి. మధ్యన మధ్యన మేఘాల కదలికలో అవి ఒక క్షణకాలంపాటు అదృశ్యమై అంతలోనే మళ్ళీ కళ్ళకుమిరుమిట్లు గొలుపుతున్నాయి.

అతని కెదురుగా కొంతదూరంలో రాగమంజరి పూలమొక్కలకు నీళ్ళుపోస్తూ నిలబడింది. అప్పుడప్పుడు చిన్న చిన్న జల్లులు పడినా ఆమె అవిలెక్క చేయకుండా అలాగే ఆ పూలమొక్కలకు నీళ్లుపోస్తూ వనలక్ష్మిలా మెరిసింది.

ఆ సమయంలో ఆరుణి హృదయంలో కూడా అదేభావం స్ఫురించింది. ఒక నిమిషం ఆ భావన అతని హృదయంలో వర్షాకాల మయూరంలా పురివిప్పి ఆడింది. అంతలో దూరం దూరంగా అతనికి పురివిప్పి ఒయ్యారంగా నృత్యంచేసే రంగు రంగుల నెమలి కేక వినిపించింది. క్షణకాలం అతని దృష్టి అటువైపు తిరిగింది. ప్రాతఃకాల సూర్యకాంతిలో ధగద్ధగాయమానంగా మెరిసిపోయే ఆ నెమలిపింఛం చూడగానే అతనికి రాగమంజరి మనోహరాకృతి మళ్లీ స్ఫురణకువచ్చింది. తిరిగీ అతని దృష్టి రాగమంజరి ముఖంపై నృత్యం చేసే ముంగురులవైపు తిరిగింది.

అలాగే ఎంతో ఆప్యాయంగా పూలమొక్కలకు నీళ్ళుపోసే ఆమె ముంగురులపై లేత లేత సూర్యకిరణాలు ప్రసరించాయి.

ఆ సమయంలో ఆమె అతనికి అచ్చంగా పురివిప్పి ఆడే నెమలిలాగే కనిపించింది. క్షణకాలం అతని దృష్టి ఆమె ముంగురులలో చిక్కుపడిపోయింది.

ధ్యాననిష్ఠలో పడ్డాడు. దృష్టినాసాగ్రంమీదికి మళ్లించాడు. కాని అతని ఏకాగ్రదృష్టి కెదురుగా రాగమంజరి సుందరనాసిక మాత్రమే ప్రత్యక్షమైంది. అతడు తన యావచ్ఛక్తి వినియోగించి, కొంతసేపటివరకు ప్రాణాయామంచేసి తిరిగీ ధ్యాననిష్ఠలో ప్రవేశించాడు. ఈ మారతని ధ్యాననిష్ఠ ఎక్కడా చెక్కు చెదరకుండా నిశ్చల దీపకళికలా నిలిచింది.

౮

అటుపిమ్మట వారం పది రోజులు గడిచిపోయాయి. క్రమ క్రమంగా ఆరుణి ధ్యాననిష్ఠలో బిగువు సడిలిపోయింది. ఎంత ప్రయత్నించినా అతనికా దృఢనిష్ఠ తిరిగీ సాధ్యపడలేదు.

దానితో అతనికి తన జీవితంమీద, తన దౌర్బల్యంమీద విపరీతమైన అసహ్యం కలిగింది. ఆరుణి ఏభైయోపడి దాటిపోవచ్చింది. ఇన్నాళ్లనించీ కఠినమైన అసిధారావ్రతాలెన్నో అవలంబించి కృతకృత్యుడనైనా అని అనుకొన్నాడు.

అతడాజన్మబ్రహ్మచారి. ఎన్నడు అతని మనస్సింతగా దుర్బలమై నీరసించిపోలేదు. తన నీచ దౌర్బల్యం తలచుకుంటే అతనికి నిలుచున్నపాటుగా గంగానదిలో ఉరికి ప్రాణపరిత్యాగం చెయ్యాలని అనిపించింది. ఇక మరి అంతకన్న గత్యంతరం లేదని అనిపించింది.

ఆ సాయంత్రమే తిన్నగా గంగానదికి బయలుదేరాడు. దారిలో అతనికి చండీ దేవాలయశిఖరం ఎదురుపడింది. వెంటనే లోపలికివెళ్లి ఆ దేవత పాదాలపై వాలిపోయాడు.

"తల్లీ! బాల్యం నించీ నీ పాదపద్మాలాశ్రయించాను. అచిరకాలంలోనే నీ దివ్యస్వరూపం కళ్ళారా సాక్షాత్కరింప జేసుకోగలనని ఆనందించాను. కాని ఇంతలోనే నన్నీవిధంగా ఈ మాయా మోహ జాలంలో కూలద్రోయడం నీకు న్యాయమేనా?"

అని ఆ దేవత పాదపద్మాలపై నిశ్చలంగా దృష్టి నిలుపుకొన్నాడు. క్షణకాలం పాటు తని మనస్సాదేవి పాదపద్మాలలో లీనమైపోయింది.

హఠాత్తుగా అతడు తన మనస్సు నిగ్రహించుకొన్నాడు. తన హృదయంలో అటువంటి భావన కలిగినందుకెంతైనా పశ్చాత్తాప పడ్డాడు.

ఇంతకుపూర్వం ఆమెవల్ల తన శిష్యుల ఏకాగ్రతకేమైనా భంగం కలగవచ్చునని ఆరుణి కొంచెం భయపడ్డాడు. కాని ఇప్పుడతని హృదయమే చలించింది. అది తలుచుకోగానే అతని శరీరం జుగుప్సతో జలదరించింది.

'నా శిష్యుల నిష్ఠకేమైనా భంగం కలగవచ్చుననుకొన్నాను గాని చివరికీమె నానిష్ఠకే భంగం కలిగించిందే!'

అని తన మనోదౌర్బల్యాని కెంతైనా మథనపడ్డాడు. మళ్లీ మనస్సు నిలవరించుకొని చండీదేవి నొకమారు మనసారా ధ్యానించుకొన్నాడు. యథాప్రకారంగా

ఏ. గణపతిశాస్త్రి

ఆతని కెదురుగా కొంతదూరంలో రాగమంజరి పూలమొక్కలకు నీళ్లు పోస్తూ నిలబడింది.

అతని కాపాదాలేవో దివ్య తేజస్సుతో తళతళా మెరిసిపోతున్నట్లు స్ఫురించాయి. అవి శిలామూర్తిపాదాలలా కనిపించ లేదు. ఎవరో దేవతామూర్తి పాదపద్మాలలా మెరుస్తూఅతనికళ్లలో వెలుగులు విరజిమ్మాయి.

అతడు చండీదేవి స్వయంగా సాక్షాత్కరించిందని అనుకొన్నాడు. కళ్లెత్తి నఖ శిఖ పర్యంతము ఆ దేవీమూర్తి తిలకించాడు.
కాని అవి చండీదేవీ స్వరూపం కానేకాదు. అది చిరునవ్వుల పువ్వులు చిలకరించే రాగమంజరి మనోజ్ఞమూర్తి!

దేవీ స్వరూపం ఆ విధంగా తన కళ్లెకెదురుగా స్ఫురించగానే అతని హృదయం పశ్చాత్తాపాగ్నిలో పడి దగ్ధమై పోయింది! దేవిపాదాలపై వాలిన క్షణంలో కూడా అతని హృదయంలో రాగమంజరి సౌందర్యమే సాక్షాత్కరించిది! 'నా హృదయం ఎంతగా పాడుపంకలమై పోయింది!' అని ఒక క్షణంకాలం అతడలాగే నిర్ఘాంతపోయాడు.

ఉత్తర క్షణంలో నాలుగైదు మారులా దేవిశిలాపాదాలపై తలబద్దలు కొట్టుకున్నాడు, ఆ తీవ్రాఘాతాలతో అతని నుదురు బాగా బొప్పికట్టింది. క్షణకాలంపాటతనికి ఒంటి మీద స్పృహేతప్పి పోయింది.

స్పృహరాగానే అరుణిమనస్సు బాగా కుదటబడింది. అతడొక గడియవరకు దేవీ

★ పతిత జనోద్ధరణం ★

పాద ధ్యానంలో నేమునిగిపోయాడు.

ఆధ్యానంలో అతనికేవిఘ్నమైన మనశ్చాంచల్యము కలగలేదు. అతడలాగే మరొక అర గడియవరకు నిశ్చలంగా ధ్యానించాడు. అయినా అతని మనస్సలాగే నిశ్చల దీపకళికలానిలబడింది.

ఆ సాధనతో అతనికెంతో ధైర్యం కలిగింది. అదేక్షణంలో అతనికొక నిశ్చలసంకల్పం కలిగింది. ఆ సంకల్పం తనకు దేవి అపార కరుణవల్లనే కలిగినదని అతడనుకొన్నాడు. దేవి తన్ను విడనాడ లేదనీ తన మనోదౌర్బల్యం పూర్తిగా నిర్మూలించి

వెయ్యడానికే ఆ విధమైన అగ్ని పరీక్ష చేసినప్రవర్తనలో అణువంతైనా లోపం కనిపించదనీ అనుకొన్నాడు.

తరవాత ప్రశాంత హృదయంతో చిరునవ్వులు చిలకరిస్తూ నెమ్మది నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ తన కుటీరంలోనికి వెళ్ళిపోయాడు. ఆనాటి రాత్రి అతనికి గాఢంగా నిద్రపట్టింది. ఆ మరునాడు నిద్ర లేవగానే తన దృఢ సంకల్పం ప్రకారమే నడుచుకోవాలని నిశ్చయించుకొన్నాడు.

౬

దేవాలయంలోనికి వెళ్ళకపూర్వం అరుణికొక సంకల్పం కలిగింది. అరుణి మొట్టమొదటి ఆవేశంలో గంగలో పడి ప్రాణత్యాగం చెయ్యవలెననే అనుకొన్నాడు. చండీ దేవాలయం శిఖరం చూడగానే ఆత్మహత్య మహాపాతకహేతువనీ అంతకన్న రాగమంజరినే ఏదో మిషపెట్టి ఆశ్రమం నించి పంపించివెయ్యడమే మంచిదనీ అనిపించింది. కాని దేవాలయంలో ఒక గడియసేపు ధ్యానంచేసినపిమ్మట ఆసంకల్పం కూడా అతనికంతగా సముచితంగా కనిపించలేదు.

కామినీ కాంచనాలకు దూరదూరంగా పారిపోయి అరణ్యంలో ముక్కు మూసుకుని కూర్చున్నవారందరు తాము జితేంద్రియులమైనామని మురిసిపోతారు. కాని కించిత్తు కామినీకాంచన సంపర్కం కలిగేసరికి వారి హృదయాలన్నీ తామరాకుమీది నీటిబిందువుల వతుగా చలించిపోవచ్చును. అందుచేత కామినీ కాంచనాలకు దూరదూరంగా పారిపోకుండా వాటిసన్నిధిని నిగ్రహం అవలంబించినప్పుడే అది నిజమైన మనోనిగ్రహం అనిపించుకుంటుంది. కనకనే రాగమంజరివంటి దిక్కులేని పతితవనితను తిరిగి చంపానగరానికి పంపించివేస్తే మాత్రం ప్రయోజనమేమిటి? ఆమె సన్నిధిలోనే దృఢమైన ఆత్మనిగ్రహం అవలంబించి ఉరకలువేసుకుంటూ మున్ముందుకురికే ఇంద్రియాశ్వాలను నిగ్రహించాలి. అప్పుడే సముచితమైన ఇంద్రియనిగ్రహం అలవడగలదు. ఆత్మనిగ్రహంలేనినాడు రాగమంజరిని పంపించివేస్తేమాత్రం ప్రయోజనమేమిటి?

అరుణి సంకల్పం క్రమక్రమంగా ఆ విధంగా రూపుదాల్చింది.

ఆనాటి సాయంకాలం రాగమంజరి అతని సన్నిధికివచ్చి కూర్చుంది. అరుణి చూచీ చూడనట్టుగా ఆమెవైపు చూచాడు. అతనిలో పశ్చాత్తాపాగ్ని మళ్లీ ప్రజ్వలించింది.

'వల్లమాలిన సంసారవిరక్తితో ఒక పతితవనితమరి వేరే దిక్కులేదని నాపాదాలాశ్రయించింది. శాయశక్తులా నియమాలు, నిష్ఠలు అవలంబించింది. ఆమె చేసినప్రవర్తనలో అణువంతైనా లోపం కనిపించలేదు. అయినా నేను ఆమె నాశ్రమం నించి పంపించి వెయ్యవలెనని సంకల్పించాను. కేవలం అది నామనస్సులో ఉదయించిన మనోదౌర్బల్యం కాకమరేమిటి?'

అని కొంచెం పరిశీలనగా ఆమె వైపు చూచాడు. రాగమంజరి కొంతసేపారుణి వైపు చూచి వెంటనే తలవంచుకొని ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టింది. అరుణికామెమనోవైకల్యానికి కారణం తెలియలేదు. "ఏమమ్మా ఏదో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నట్టున్నావే!"

"ఏమీ లేదు. నాకీవేళ ఉదయమే ఒక పీడకల వచ్చింది. అది తలుచుకుంటే నాకిప్పటికీ భయంగానే ఉంది."

"అమ్మ వారిని తలుచుకుంటే అన్ని పీడకలలు హరించిపోతాయి! అయినా ఏమ పీడకల?"

"నావంటి పతితలాశ్రమంలో ఉండడం సముచితం కాదని తాము నన్నీఆశ్రమాన్నించి తిరిగీ చంపానగరానికి పంపించి వేశారట! నిర్దాక్షిణ్యంగా తిరిగీ ఆ నరకకూపంలో వేశారట అది నాకువచ్చిన కల. అది తలుచుకున్న కొద్దీ నాకెమో భయంగా ఉంది!"

"నీకలాంటి కల ఎందుకు వచ్చింది? శిష్యులేమైనా అలాంటి మాట లనుకొన్నారా?"

"అవును? వారిద్దరి ప్రసంగం నాకుకొంచెం చూచాయగా వినిపించింది. నాలాంటి వారికి ధర్మదీక్ష ఇవ్వడం సముచితం కాదని వారొకనాడు ప్రసంగించుకుంటూంటే నా చెవిని పడింది!"

"ఎన్నాళ్ళ క్రితం?"

"నే నీ ఆశ్రమానికి వచ్చిన కొత్తలో!"

అరుణి కలకల నవ్వాడు.

"దానికా నీవింతగా భయపడుతున్నది. ఇప్పుడు నీకలాంటి భయమేమీ లేదులే."

అని అరుణి నామెనెంతో ఆప్యాయంగా ఓదార్చాడు.

ఆ ఓదార్పు మాటలు వినగానే రాగమంజరి కనుగొలుకులలో రెండు చిన్న చిన్న కన్నీటిబిందువులు నిలిచాయి. ఆమె కొంచెం గొంతుక సవరించుకుంది:

"స్వామీ! ప్రపంచంలో సమస్తము క్షణభంగురమేకదా! యౌవనము, భాగ్యభోగాలు, సౌందర్యము, అన్నీ మరు మరీచికల లాగే క్షణంలో నశించిపోతున్నాయే! అయినా ఈ జీవులీ సంసార వ్యామోహంలోపడి తల మునకలై పోవడానికి కారణమేమిటి?"

ఆమె వైరాగ్య ప్రసంగం ఆలకించగానే అరుణి కెవరో హఠాత్తుగా వీపుపై చరిచి నట్లయింది.

తన హృదయంలో ఇన్నాళ్లనించీ రేగిన ఆందోళన ఆమె పసిగట్టి వేసిందేమోనని మొట్టమొదటగా అతనికి కొంచెం అనుమానం వేసింది. అరుణి అలాగే నిశ్చలంగా ఆమె ముఖవైఖరి పరిశీలించాడు. ఆ వైఖరి కొంచెం గమనించగానే అతని అనుమానం క్రమక్రమంగా పటాపంచలై పోయింది.

'కేవలం నా నీడచూచే నేనీవిధంగా భయపడుతున్నాను.'

అని అరుణి తనలోతానే నవ్వుకొన్నాడు:

"రాగమంజరి! దీనిలో ఇంతగా ఆలోచించవలసిందేముంది? అంతా ఆ జగజ్జనని మాయ! హరిహర బ్రహ్మాదులుకూడా ఆ మాయావాగురలోనించి తప్పించుకొని బయటపడలేరు!"

పూవు మీా అదృష్టం చెప్పగలదు

నీ భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగబోవునదన్నీ, నీ సరియైన చర్యను గురించిన్నీ నీవు తెలుసుకొనగోరినట్లయితే ఒక పోస్టుకార్డు పైన నీకు యిష్టమగు ఒక పుష్పము పేరున్నూ, నీవు వ్రాయు తేదీ, వేళ వివరములున్నూ, నీ సరియైన చిరునామాయున్నూ వెంటనే వ్రాసి పంపుము.

జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుణించి, నీవు కార్డు వ్రాసిన తేదీ లగాయతు 12 మాసములలోను నీయొక్క అదృష్టము, లాభ నష్టములు, జీవిత మార్గము, ఏ వ్యవహారములో నీకు జయము కలుగును. నీ ఉద్యోగం విషయంలో మంచి చెడ్డలు, మార్పులు, ఆరోగ్య విషయము, పరదేశ గమనము, తీర్థయాత్రలు, వివాహము, స్త్రీసుఖము, సంతానము నిధినిక్షేపములు, లాటరీ, అకస్మాద్ద్రవ్యలాభము మొదలగువానిని గురించి స్పష్టముగా మాసవారీగా వ్రాసి రు. 1-4-0 లకు మాత్రము వి. పి. గా పంపగలము. (వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకం) దుష్టగ్రహము లేవయినా వున్నయెడల శాంతిచేయు విధానం కూడా తెలుపుటు చేయబడును. వివరములు మా పూచీపైని పంపబడును. మేము పంపిన భోగట్టా మీాకు తృప్తిగా నుండనియెడల పైకము వాపసు చేయబడును. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు. మీా అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.

Shree Swamy Satyanarain, Raj Jyotishi,. (WPA) Phagwara. (Pb)

★ పతితజనోద్ధరణం ★

అని ఒక్క చిన్నన‌వ్వు నవ్వాడు. రాగమంజరి ఆ మాటవిని బాగా తలవంచివేసింది. అయినా ఆమె చెక్కిళ్ళెర్రబడిన విషయం ఆరుణి గ్రహించాడు. రాగమంజరి అలాగే తలవంచుకుని మళ్లీ అడిగింది :

"స్వామీ స్త్రీలకు మరి మోక్షాధికారం లేదా ?"

"లేకేమి ?"

"అయితే ధర్మశాస్త్రజ్ఞులు వారికి సన్యాసాధికారం ఎందుకు కలిగించలేదు !"

"సామాన్యంగా స్త్రీలకు సన్యాసాధికారం లేనిమాట నిజమే! అయితే అర్హతానర్హతాలనుబట్టి వారికి సన్యాసదీక్ష ఇవ్వవచ్చునని ఆచార్యులాదేశించారు."

తరవాత రాగమంజరి తలఎత్తి ఆరుణివైపు చూచింది : "స్వామీ! నేను సమస్తము పరిత్యజించి మీ పాదాలాశ్రయించాను. నన్ను తిరిగీ ఆ నరకకూపంలో పడద్రోయకండి!"

అని అతని రెండు పాదాలు గట్టిగా పట్టుకుంది. ఆరుణి తన పాదాలు దూరంగా తొలగించివెయ్యాలని అనుకున్నాడు గాని ఆమె గట్టిగా పట్టుకోవడంవల్ల అది సాధ్యపడలేదు :

"అమ్మా! నీవనవసరంగా భయపడుతున్నావు. నేను తిరిగి నిన్నా నరకకూపంలో త్రోసివెయ్యదలుచుకోలేదు. నామాట నమ్ము."

అని అనేకవిధాలుగా ఆమెనోదార్చాడు. తరవాత రాగమంజరి నెమ్మది నెమ్మదిగా అతని పాదాలొత్తడం మొదలుపెట్టింది:

"స్వామీ! నావంటి దీనురాలిని మీరు కాక ఇంకెవరుద్దరించగలరు ?"

అని ఎంతో జాలిగా కేవలం పసిపాపలా అతనివైపు చూచి ప్రాధేయపడింది.

ఆరుణి మళ్లీ అలాటి భయమేమీ లేదని ఆమెకు గట్టిగా ధైర్యం చెప్పాడు.

మృదువైన ఆమె హస్తం పాదాలమీద పడగానే అతని హృదయం కొంచెం జలదరించింది. అతడు కళ్లుమూసుకొని చండీదేవతాధ్యానంలో పడ్డాడు. అలాంటి ఘట్టంలో నిశ్చలధ్యానం సాధించినప్పుడే సరియైన ఇంద్రియ నిగ్రహం అలవడగలదని ఆరుణికా క్షణంలో మళ్ళీ జ్ఞాపకంవచ్చింది.

అలాగే కాళ్లు పట్టినా అతని ధ్యానం ఎక్కడా చెక్కు చెదరలేదు. క్రమంగా ఇంద్రియాశ్వాలన్నీ బాగా లొంగిపోయాయని ఆరుణి ఆ క్షణంలో తన ఘనవిజయాని కెంతైనా సంతోషించాడు.

—సశేషం.

మెరయుచు పొంగే
ఈనో
కడుపులోని
అస్వస్థతలను
ఎనిమిది
సెకెండ్లలో
పోగొట్టును!

అజీర్ణము, గుండెమంట లేక కడుపు ఉబ్బరం, ఏదయినా దీనితో ఉపశమనము కలుగును!

ఒక గ్లాసెడు మెరయుచు పొంగే ఈనో ఫ్రూట్ సాల్ట్ మీరు పుచ్చుకుంటే ఎనిమిది సెకెండ్లలో మీ కడుపులోని అస్వస్థత నయమగును. మీరు పరకడుపున కొంచెము ఎక్కువ మోతాదు త్రాగుతే, ఈనో సౌమ్యముగ, నిశ్చయమైన గుణము కలిగించే విరేచనముల మందుగా పనిచేయును ఎల్లప్పుడూ ఈనో ఒక సీసా మీ యింట్లో ఉంచుకోండి.

ఈనో 'ఫ్రూట్ సాల్ట్'

ఆమ్ల నిరోధకమైన మెరయుచు పొంగే పానీయము

'ఈనో' మరియు 'ఫ్రూట్ సాల్ట్' అను మాటలు రిజిస్టరు చేయబడిన ట్రేడు మార్కులు

మోసగించుటకు
వీలులేకుండా
సీలుచేయబడిన
క్రొత్త సీసాలలో
యిప్పుడు
అమ్మకమునకున్నది
(2 సైజులలో దొరకుతోంది)

పతిత జనోద్ధరణం

గత సంచిక తరువాయి

౧౦

"అయ్యయ్యో! నే నీసుడిగుండంలో పడి మునిగిపోతున్నాను! రక్షించండి! రక్షించండి!"

అని ఒక ఆర్తనాదం గంగాతీరంలో హృదయ విదారకంగా మారు మోగింది.

అప్పటికింకా బాగా తెల్లవారలేదు. కొంచెం చీకటిగానే ఉంది. ఆపైన ఆకాశం అంతటా కారుమబ్బులు కమ్ముకొన్నాయి. వర్షం కురిసీ కురవనట్టు కురుస్తోంది. ఈదర గాలి వీచి గంగానది తరంగాలువ్వెత్తుగా పొంగుతున్నాయి. మళ్ళీ ఆ ఆర్తనాదం మరింత హృదయ విదారకంగా వినిపించింది. అది క్రమక్రమంగా మునిగిపోతున్నట్టు ధ్వనించింది.

ఆ దారుణాక్రందన ధ్వనితో గంగానదీ సైకతంలో పద్మాసనాసీనుడై నిశ్చలంగా ధ్యానిస్తున్న ఆరుణికి హఠాత్తుగా ధ్యాన భంగమైపోయింది. అతడొక్కమారు కళ్లు తెరిచి అటువైపు చూచాడు. క్షణంలో అదంతా అతనికి అవగాహన అయిపోయింది.

రాగమంజరికూడా తెల్లవారఝామునే లేచి గంగానదిలో స్నానంచేసి జపతపాలకుపక్రమిస్తూ ఉంటుంది. అయితే ఆమె స్నానం చేసే ఘట్టం అతడు స్నానం చేసే ఘట్టానికి కొంచెం దూరం. ఆమె ఏదో పెద్ద ఆపత్తులో చిక్కుకొని ఉండవచ్చునని ఊహించడానికతనికి కొంత క్షణం కూడా పట్టలేదు. ఆ ప్రాంతంలో అప్పుడప్పుడు మొసళ్ళు మొదలైన క్రూరజలచరాలుకూడా మసులుతూంటాయి. వాటిమూలంగా ఆమెకేదైనా ఆపద సంభవించి ఉండవచ్చునని క్షణంలో అతనికింకొక ఊహ స్ఫురించింది.

వెంటనే అతడక్కడికి పరిగెత్తాడు. ఆ ప్రాంతం అంతా జాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు. ఎక్కడా ఆమె జాడ కనిపించలేదు. ఇంకా బాగా నదీ గర్భంలోకి చొచ్చుకుపోయాడు. రెండుమూడు నిమిషాలా ప్రాంతం కొంత వరకు గాలించాడు.

అదృష్టవశాత్తు ఒక్కచోట ఆమెశరీరం చేతికి తగిలింది. అక్కడ అంతగా లోతుగా లేదు. వెంటనే అతడామెను రెండు చేతులతోను గట్టిగా పొదివి పట్టుకున్నాడు.

రాగమంజరి గాఢంగా కౌగలించుకుని శక్తికొద్దీ అతన్ని గట్టిగా పట్టుకుంది. నీటిలోనించి మెల్లిగా ఒడ్డుకు తీసుకువచ్చేదాకా ఆమె శరీరం అతనికంతగా భారమనిపించలేదు.

అప్పటికి కొంచెం తెల్లవారింది. అతనికామె అర్ధనగ్నంగా ఉన్నట్టు కనిపించింది. రాగమంజరి కింకా స్పృహవచ్చినట్లు కనబడలేదు. అతడే ఆమె శరీరానికి ఆచ్ఛాదన కల్పించాడు. రాగమంజరికి తెలివి వచ్చేదాకా కొంచెంసేపలాగే ఆమె పక్కనే కూర్చున్నాడు.

క్రమంగా కొంతసేపటికి రాగమంజరికి తెలివి వచ్చింది. తన పరిస్థితికి బాగా సిగ్గుపడి ఆమె తడిసి ముద్దఅయిపోయిన నారచీరతో ఒళ్లంతా కప్పుగుంది. అయినా ఆమెకు శరీరం అంతా అర్ధనగ్నంగా ఉన్నట్లే కనబడింది. రాగమంజరి ముఖంవల్లమాలినసిగ్గుతో చిమిడిపోయింది.

ఆరుణి అనేకవిధాలుగా ఆమెనోదా[illegible]ర్చాడు. రాగమంజరి అతని బుజం ఆనుకుని మెల్లిగా లేచి నిలబడింది. అలాగే అతని ఆసరాతో మెల్లిది మెల్లిదిగా నడక సాగించింది.

ఆరుణి ఆమె ధోరణి జాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు. ఆమె ఇంకా మగతనిద్రలో నడుస్తున్నట్లే కనబడింది. అతని ఓదార్పు మాటలకామె సరియైన ప్రత్యుత్తరాలివ్వలేదు. వారిద్దరు అలాగ పదిబారల మేర నడక సాగించారు.

అంతలోనే ఆమె హఠాత్తుగా అతన్ని గాఢంగా కౌగిలించుకుంది.

"అయ్యయ్యో! మునిగిపోతున్నాను! మునిగిపోతున్నాను! రక్షించండి! రక్షించండి!" అని గట్టిగా కేకలు పెట్టింది. ఆమె హఠాదాలింగనాఘాతానికి తట్టుకోలేక అతడు గంగాసైకతంలో కూలబడిపోవలసిందే! కాని పడిపోకుండా అతి కష్టంమీద కాళ్ళు గట్టిగా నిలవదొక్కుకున్నాడు. క్షణంలో ఆమెకింకా పూర్తిగా తెలివి రాలేదని గ్రహించివేశాడు. ఆమె నల్లాగే గట్టిగా అదిమి పట్టుకొని మెల్లిగా ఓదార్చడం మొదలుపెట్టాడు. కాని అతనినోట మాటలంత తేలికగా వెలువడలేదు.

అర్ధనగ్నమైన ఆమెశరీర గాఢాలింగనంతో నఖశిఖపర్యంతము విద్యుదాఘాతం సోకినట్లయి అతని ఒళ్లంతా జలదరించింది.

అగరు ధూమవాసన తలకెక్కిన ట్లతని మనస్సులో అంతటా మైకం కమ్ముకుంది.

వారిద్దరు అలాగే నడుస్తూ ఆమెనివసించే కుటీరం సమీపించారు. ఆ తరవాత ఆమె కుటీరంలోకి వెళ్లి మెత్తని వ్యాఘ్రాజినం మీద మేనువాల్చింది.

ఆరుణి శిష్యులకప్పటికి జరిగిన గాథ అంతా తెలిసింది. కొంచెం స్వస్థత కలిగేవరకు వారు కొంతసేపామె కుటీరంలోనే ఉండి జాగ్రత్తగా పరిచర్యలు చేశారు. తరవాత ఆమెకు బాగా తెలివివచ్చింది. అయినా ఆమె అప్పుడప్పుడు చెరుపు మరుపుగా మాట్లాడడం మాన[illegible] వారా విషయం వెంటనే ఆరుణికి తెలియజేశారు.

ఆరుణి కామెపరిస్థితి తలుమకుంలే అదంతా ఒక పెద్ద విషమసంధిలా కనబడింది.

ఇంతకీ గంగానదిలో ఆమె కేవిధమైన ఆపదవచ్చిందో అతనికి బోధపడలేదు. బహుశః కొంచెం కాలుజారి ప్రవాహవేగంలోపడి కొట్టుకుపోతూ భయపడి అవిఘంగా కేకలుపెట్టి ఉండవచ్చునని అతడూహించాడు. అంతేగాని ఆవిషయాలేవీ ఆమె తిన్నగా చెప్పలేకపోయింది. ఆ భయోద్వేగంలో ఆమెకు తాత్కాలికంగా కొంత మనశ్చాంచల్యం కలిగిఉండవచ్చునని అతడూహించాడు.

ఆ మరునాడామె పరిస్థితి కొంచెం బాగుపడింది. కాని మనశ్చాంచల్యంలో అంతగా మార్పేమీ లేదని శిష్యులాచార్యునికి తెలియజేశారు. ఆరుణి ఆ మాట విని బాగా ఆందోళనపడ్డాడు.

పి. గణపతిశాస్త్రి

౧౧

ఆ వేళ సాయంత్రం ఆరుణి రాగమంజరి పరిస్థితి పరిశీలించడాని కామె కుటీరానికి వెళ్ళాడు. కుటీరంలో ఒకమూల మినుకు మినుకుమంటూ గారకాయ నూనెదీపం వెలుగుతూంది. ఆరుణి క్షణకాలం ఆమె పరిస్థితి పరిశీలించాడు.

చెదురు చెదురుగా ఆకాశం అంతటా అలముకొన్న నల్లనల్లనిమబ్బు లలాగలాగ కరిగి కరిగి వానజల్లులుగా మారిపోయాయి. అంతలోనే అవి పెద్దవానగా వినిపించాయి.

ఆరుణి లోపలికివచ్చిన అలికిడి విని రాగమంజరి నెమ్మదిగా నీరసంగా కళ్లు తెరిచింది

"నీ వంట్లో ఎలాగుంది?"

ప్రశ్నించా డారుణి ఎంతో ఆత్రంగా.

రాగమంజరి పెదవిపై చింతపువ్వంటి చిరునవ్వు మెరిసింది. "ఈవేళ కొంచెం తేలికగా నేఉంది. ఇక నాకేమీభయం లేదు." అయినా ఆరుణి కామె చిత్తస్థైర్యం మీద అంతగా నమ్మిక కలగలేదు. ఆమె చూపులలో మనశ్చాంచల్య చిహ్నాలింకా మెదులుతూనే ఉన్నాయి.

అంతలో రాగమంజరి నాడీపరీక్షకోసం మణి ముంజేయి అతనికి అందించింది.

అరుణికి హస్త నిదానం అంతబాగా తెలియదు. అయినా ఏదో విధంగా ధైర్యం చెప్పవచ్చు[illegible] ఆమె నాడీపరీక్ష ప్రారంభించాడు. నాడీపరీక్ష కనుమాలంగా అమె నెమ్మదిగా లేచి కూర్చుంది.

వర్షం క్రమంగా శ్రుతిమించి రాగంలో పడింది. ఆరుణి నాడీపరీక్ష ముగించి వెంటనే తిరిగి తన కుటీరంలోకి వెళ్లిపోవాలనుకొన్నాడు. కాని వర్షంవల్ల అలాగే ఆనాడీ నిదానం కొంచెం ఆలస్యం చేశాడు. అంతలో నూరురథా లొక్క పరుగుపెట్టి నట్టురుములు ఫెళఫెళమని మారుమోగాయి. రాగమంజరి ఆ ధ్వని వింటూనే—"

"అయ్యో! మునిగి పోతున్నాను. మునిగి పోతున్నాను."

అని గట్టిగా ఒక్క కేకపెట్టి రెండు కళ్లూ మూసుకుంది. వెంటనే అతన్ని గాఢంగా కౌగలించుకుంది.

ఆరుణి ఎంత ప్రయత్నించినా ఆమె కౌగిలి విడిపించుకోలేకపోయాడు. కొంతసేపటికివరకు అతని కొక పెద్ద మొసలివాత పడిపోతున్న ట్లనిపించింది. మరి కొంత సేపటికా స్ఫురణే పూర్తిగా నశించిపోయింది!

క్రమంగా విస్మృతి, ఆనందోన్మాదము ఒకదానితో ఒకటి పెనవేసుకుని అతని హృద

అలాగే అతని ఆసరాతో నెమ్మది
నెమ్మదిగా నడకసాగించింది.

★ పతితజనోద్ధరణం ★

యంలోను శరీరంలోను పక్షవాతంలా కమ్ముకున్నాయి. రాగమంజరి కౌగిలింతలో ఆరుణి పూర్తిగా వివశుడై పోయాడు!

ఆ తరవాత కొంతసేపటికి వాన వెలిసింది. ఆరుణి ఆ అదును కనిపెట్టి చల్లచల్లగా తిరిగి తన కుటీరానికి మళ్లి పోయాడు. తరవాత క్రమక్రమంగా వారిద్దరిమధ్య కొంచెం గట్టి అనుబంధమే ఏర్పడింది.

రాగమంజరితో అతని కిప్పుడు బాగా సన్నిహిత సంసర్గం కలిగింది. ఆ ఆవేశోన్మాదంలో అతని కా సంసర్గమే ఒక విధమైన ఆధ్యాత్మిక సాధనగా ఉపకరించగలదని తోచింది. పాశవిక ప్రవృత్తికి దోహదమిచ్చే కామినీసంసర్గ సురాపానాదులతో తాంత్రికులు చేసే సాధనలు కొన్ని అతడప్పుడప్పుడు చూచాయగావిన్నాడు. వారా విధంగా సిద్ధిపొందిన సందర్భాలు కొన్ని అతని కింతకు పూర్వం చెవినిపడ్డాయి. ప్రస్తుతం రాగమంజరితో ఏర్పడిన సంసర్గం అవిధంగా ఒక తాంత్రిక సాధనగా ఉపకరింపగలదని అతనికి తోచింది.

వారిద్దరు పూజాపుష్పాల కోసమని సాయంకాలవేళ అరణ్యంలోనికి వెళ్ళిపోయేవారు. చీకటిపడేదాకా అరణ్యంలో కాలక్షేపం చెయ్యడం వారికొక పరిపాటిగా ఏర్పడిపోయింది.

అలాగ ఒక పక్షంరోజులు గడిచిపోయాయి.

ఆ రోజులలో ఆరుణిముని సామాన్య జీవుల సంసారవ్యాసంగానికి బీజభూతమయిన కామినీవ్యామోహ రహస్యంఅంతా పూర్తిగా ఆకళించుకొన్నానని అనుకొన్నాడు. అంతేకాదు: అతడావ్యామోహానికి అతీతుడననీ అది తన కింక బంధహేతువు కాజాలవనీ అనుకొన్నాడు. ఆవిధంగా రాగమంజరితో సంబంధం ఏర్పడడం తన తపస్సాధనకొక మెట్టుగా ఉపకరించినదని కూడా అతనికి స్ఫురించింది. మరికొంత కాలానికి అదంతా చండీదేవి అనుగ్రహ ఫలితమే అనికూడా అనుకొన్నాడు.

క్రమక్రమంగా రాగమంజరి సంసర్గం తనకేమీ అంటజాలదని అతని కొక దృఢ నిశ్చయం కలిగింది. ఆ నిశ్చయం రాగమంజరితో అతని కేర్పడిన గాఢ సంసర్గానికి మరింత దోహదం కలిగించింది.

నారసింహ లేహ్యము

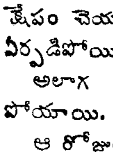

బంగారుతో చేరినది మేహము, సెగ్గాత, నిస్సత్తువ వగైరా హరించి బలము రక్తవృద్ధి కల్గించును. 20తు. డబ్బీ రు 3-4-0. పోస్టేజి రు.1-1-0

పి సి ఏ అండ్ కో, (ఆయుర్వేద సమాజం)
పెరిదేవి (పోష్టు) — నెల్లూరుజిల్లా.

ఆరుణి ఒకనాటి సాయంకాలంవేళ ఇటీవలి కాలంలో తనకుకలిగిన అభిప్రాయాలు, సంకల్పాలు—ఒకటొకటిగా రాగమంజరికి తెలియజేశాడు. త్వరలోనే తనసాధన సమాప్తం కాగలదనికూడా అన్నాడు.

మొట్టమొదట అతని ప్రసంగంధోరణి విని ఆమె ఎంతైనా ఆశ్చర్యపడింది. కాని ఆ ఆశ్చర్యం పైకి కనబడనీయలేదు. పక్కనే గుబురుగా పెరిగిన చిన్ని చేమంతి చిగురాకు కోసి పరధ్యానంగా మునిపంటితో కొరికి కొంటెగా ఒక్క చిన్న చిరునవ్వు విసిరింది:

"ఏమోలెండి! మీ ధోరణి నాకదారి, తెన్ను లేదని అనుకున్నాను...దాని కేమిగాని నేను రేపుదయమే నందీశ్వర క్షేత్రానికి వెళ్ళిపోతున్నాను."

"ఎందుకు?"

"నందీశ్వరస్వామి నొక్కమారు సందర్శించి వత్తామని."

ఆ మాట విని ఆరుణి నిర్ఘాంత పోయాడు. నందీశ్వరక్షేత్రం చంపానగరానికి కొంచెం సమీపంలో ఉన్న పుణ్యస్థలం. అక్కడికి వెళ్లి రావడానికొక పక్షం రోజులైనా పట్టవచ్చును. అతనికి కొంతసేపటివరకు ఏమీ పాలుపోలేదు :

"ఒక్కర్తెవు ఒంటరిగా వెళ్లి రాగలవా?"

"అమ్మో! నేనొక్కర్తినీ ఒంటరిగా ఈ భీకారణ్యంలో ప్రయాణం చెయ్యగలనా? మీరు కూడా నాతో రావాలి."

ఆరుణి దానికి వెంటనే ప్రత్యుత్తరం ఈయలేదు. అంతలో రాగమంజరి మళ్లీ అందుకుంది :

"ఈ మధ్యన మీ శిష్యులు నన్నుచూచి ఏమేమో గుసగుస లాడుకుంటున్నారు. మీ కేమి! మీ రన్నింటికీ అతీతులు.

ఏమో నామట్టుకు నాకేమిపాలుపోకుండా ఉంది. ఒక పక్షం రోజులపాటు యాత్ర చేసివద్దామని ఉంది. మీరు కూడా రండి!"

అని గట్టిగా బలవంతపెట్టింది. ఆరుణి ఆ మరునాటి ఉదయమే ఆశ్రమం శిష్యులకప్పజెప్పి రాగమంజరితో కలిసి నందీశ్వర క్షేత్రానికి బయలుదేరాడు. అరణ్యం దాటగానే వారిద్దరు తీర్థ యాత్రాపరుల ధోరణిలోనే వ్యవహరించారు. నాలుగయిదు రోజులలో నందీశ్వర క్షేత్రం చేరుకొన్నారు.

౧౨

నందీశ్వర క్షేత్రంలో అయిదారురోజులు గడిచిపోయేసరికి ఆరుణి, రాగమంజరి బాగా మారిపోయారు.

ఆరుణి అరణ్యంలో తానవలంబించే నియమాలన్నీ చాలావరకు సడలించివేశాడు.

ఇక రాగమంజరిమాట వేరే చెప్పనే అక్కరలేదు. ఆమె నారచీరలు మొదలైనవన్నీ విసర్జించివేసి ఇంచుమించుగా గణికలాగే వేషధారణ చెయ్యడం మొదలు పెట్టింది.

నందీశ్వరక్షేత్రం చంపానగరానికనతి దూరంలో ఉన్న ఒక చిన్ననగరానికి మధ్యనున్న పుణ్యస్థలం అసలే అది ఒక చిన్న నగరం. ఆపైన తీర్థయాత్రాపరు లక్కడికి తండోపతండాలుగా వస్తూంటారు. ఆ జనసమ్మర్దంలో రాగమంజరిని గురించి ఆరుణిని గురించి ఆలోచించేవా రెవరు?

అతడానగరంలో ప్రవేశించిన పదిపదిహేను రోజులలో ఇంకా బాగా మారిపోయాడు. రాగమంజరితో సంపర్కం కలిగినా అంతకుపూర్వం అదంతా తాంత్రికసాధనే అని అతడు భావించేవాడు. రాగమంజరికి కూడా మొదట అలాంటి నమ్మకమే కలిగించాడు. ఆ రోజులలో రాగమంజరి ఒక చిరునవ్వు నవ్వుకొని అదంతా కొంతవరకు నిజమేమో అనుకుంది.

నందీశ్వరక్షేత్రానికి వచ్చిన తరవాత ఆరుణి మరి తనసాధనమాటే తలపెట్టలేదు. రాగమంజరి అంతకన్నా బాగా తెనుగుమీరి పోయింది. వారిద్దరు ఆ క్షేత్రంలో ఒక ధర్మశాలలో విడిదిచేశారు. రాగమంజరి తనదగ్గర రహస్యంగా దాచుకొన్న నగలొక్కటొక్కటే విక్రయిస్తూ ఏలోటు రాకుండా అతనితోబాటు సుఖంగా కాలక్షేపం చెయ్యడం మొదలుపెట్టింది.

క్రమంగా అలాగ ఒక నెలరోజులు గడిచిపోయాయి. ఆరుణి కా విచిత్రనాగరిక జీవితం ఎంతో మనోహరంగా కనిపించింది. ఒకనాటి సాయరాత్రం రాగమంజరి చక్కగా అలంకరించుకుని అతని ఎదుట నిలబడింది. కొంటెగా ఆరుణివైపు చూచింది:

"మా అమ్మ నాకోసమని ఎంతగా కుమిలి కృశించిపోతూందో! నా కొక్కసారి ఆమెను చూచిరావాలని ఉంది. వెళ్ళిరానా?"

ఆరుణిగుండెలో రాయిపడింది. ఆమె అలాగ హఠాత్తుగా వెళ్ళిపోతానని అనడమే అతని కెంతో దుర్భరమైపోయింది

"మరి నా మాట?"

"మీరుకూడా నాతో వత్తురుగాని!"

"నేనక్కడికి వెడితే మరి నలుగురిలోను తలెత్తుకు తిరగాలా?"

"ఆఁ! నాలుగురోజులుంటే అదే అలవాటైపోతుంది."

"నేనక్కడికి రాను!"

"రాకపోయినా నేను వెళ్ళితీరాలి!"

"పోనీ ఆమెనే ఇక్కడికి పిలిపిస్తే-"

రాగమంజరి కతని ఉపాయం కొంతవరకు నచ్చింది:

"అవునవును ఈ ఉపాయం బాగానే ఉంది"

అని రాగమంజరి వెంటనే ఒక పరిచారికను పిలిచి రహస్యంగా ఆమెకేదో చెప్పి చంపానగరానికి పంపించింది ఆమె ధోరణి చూస్తే ఆరుణి మనస్సులో ప్రప్రథమంగా కొంచం అనుమానం బయలుదేరింది

"రాగమంజరీ! నన్నీ విధంగా ఇక్కడ ఒంటరిగా విడిచివేసి చంపానగరానికే వెళ్ళిపోవాలని నీ కెలాగ తోచింది?"

రాగమంజరి పకొక్కమని నవ్వి కొంచెం చిలిపిగా అతనికేసి చూసింది

"స్వామీ! సమస్తము పరిత్యజించి కలకాలం అరణ్యవాసం చేసినవారు ఒక పది రోజులపాటే నన్ను విడిచి ఉండలేకపోతే ఎలాగ?"

ఆ అధిక్షేపం అతని గుండెలో బాకులా పొడుచుకుంది కాని కొంత సేపటికి గాని ఆఘాతంలోనించి తేరుకోన్నాడు

ఆక్షణం మొదలుకొని అతనికి రాగమంజరి తల్లి ఏ క్షణంలో అక్కడ విరుచుకు పడుతుందో అని భయంవేసింది ఆరుణి చూచాయగా ఆ మాట రాగమంజరితో అన్నాడు. ఆ భయమేమీ లేదని ఆమె అతనికి గట్టిగా ధైర్యం చెప్పింది కాని ఆరుణికి అనుమానం తీరలేదు.

"నిన్న మీ అమ్మ నిక్కడికి రావలసిందని కబురు పంపించావేం?"

"మా అమ్మను కాదు నా చెలికత్తె కామమంజరినే ఇక్కడికి పంపించమన్నాను?"

"ఆమె నెందు కిక్కడికి పిలిపిస్తున్నావు?"

"ఈ పెద్దతనంలో మా అమ్మ కదిలి రాలేదేమోనని భయపడ్డాను పోనీ కామమంజరినైనా ఒక్కసారి ఇక్కడికి పంపించమని కబురు పంపించాను"

ఆ సమాధానం ఆరుణి కేమాత్రము అనుమానం తొలగించలేదు అతడలాగే జిజ్ఞాసా దృష్టితో రాగమంజరికేసి చూచాడు అది కనిపెట్టి ఆమె అతన్ని గాఢంగా కౌగలించుకుంది

"స్వామీ! కామమంజరి, నేను చిన్నప్పటినించీ ఒక్క కంచంలో తిని ఒక్క మంచం మీద పడుకున్నాము మా అమ్మ తరవాత ఆమె తప్ప నాకింకెవరు లేరు అందుచేత ఆమె నొక్కమారు చూడాలని కబురుపంపించాను అంతే!"

ఆపైన రాగమంజరి అతని చెక్కిలిపై చిక్కని ముద్దు ముద్రించింది

ఆ మరునాడే కామమంజరి అక్కడి వచ్చింది చీనీచీనాంబరాలతోను, చిత్రచిత్రమైన అలంకారాలతోను ఫెళఫెళలాడిపోతూ, కామమంజరి ఎంతో ఒయ్యారంగా అతనికి సాష్టాంగ నమస్కారంచేసింది ఆరుణి అంటీ అంటనట్టుగా ఆమె నాశీర్వదించాడు.

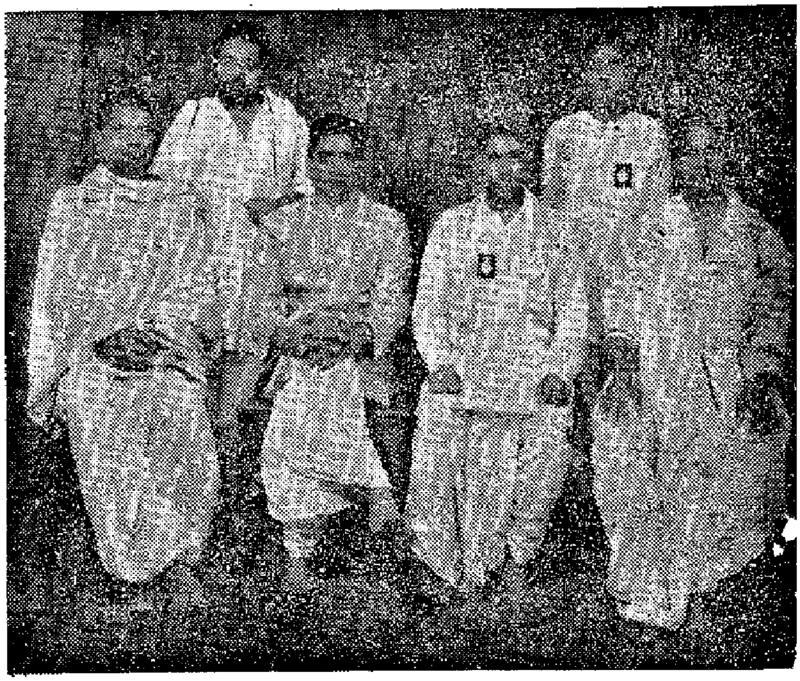

జనవరి 27-న మద్రాసు సంస్కృత కళాశాల స్వర్ణోత్సవం రిపబ్లిక్ ఉపాధ్యక్షుడు డా॥ రాధాకృష్ణ ఆధ్వర్యాన జరిగింది ఆ సందర్భాన జరిగిన విద్వత్పరిషత్తులో ఈ క్రింది ఆంధ్రప్రతినిధులకు స్వర్ణపతకాలను బహూకరించారు

ఎడమనుంచి కుడికి వరసగా (1) రాణీ నరసింహశాస్త్రి (సంస్కృత కళాశాల, మేడికుర్రు) (2) కే వి సుబ్రహ్మణ్యశర్మ (సంస్కృతపాఠశాల, యాదగిరిగుట్ట) (3) పీసపాటి వెంకటేశ్వర్లు (వి టి హైస్కూలు, రాజమండ్రీ) (4) ఆకెళ్ల సత్యనారాయణ, (రాజోలు) (5) వాసా సుబ్రహ్మణ్యం, (ఆర్ట్స్ కాలేజి అనకాపల్లి) (6) ఎస్ విశ్వనాథశర్మ, (మన్నాలాల్ సంస్కృతకళాశాల, సికింద్రాబాదు)

కామమంజరి అక్కడికి వచ్చిన ఉత్తరక్షణంనించీ రాగమంజరి ధోరణి బాగా మారిపోయింది పొద్దస్తమానము రాగమంజరి కామమంజరితోనే కలిసి కాలక్షేపం చేసేది ఎక్కడికి వెళ్ళినా వాళ్ళిద్దరు కలిసే వెళ్ళేవారు

ఆరుణికి నానాటికీ రాగమంజరిమీద మమకారం బాగా ఎక్కువైపోయింది

అతడొక్క నిమిషమైనా ఆమెను విడిచిపెట్టి ఉండలేకపోయేవాడు. ఆమాట ఒకనాడతడు రాగమంజరితోకూడా అన్నాడు కాని ఆమె అతని అభిలాష అంతగా లక్ష్యపెట్టలేదు ఏదో వినీవిననట్టూరుకుంది ఒక్కనాడారుణి రాగమంజరి నెక్కడికీ వెళ్లవద్దని గట్టిగా కట్టడిచేశాడు ఆమె అతని మాట కెదురాడలేదు కాని ఆ మరునాటి సాయంకాలమే ఒక చిన్న విశేషం జరిగింది

ఆరుణి తన గదిలో ఒక్కడు ఒంటరిగా కూర్చున్నాడు అతడు రాగమంజరి ధోరణితో బాగా విసిగిపోయాడు ఆ మరునాడే రాగమంజరితో కలిసి ఇంకెక్కడికయినా దూర దూర ప్రాంతానికి వెళ్ళిపోవాలని అనుకున్నాడు.

అంతలో హఠాత్తుగా పక్కగదిలోనించి ఉవ్వెత్తుగా ఒక పెద్దనవ్వు వినిపించింది. రాగమంజరి, కామమంజరి కలిసి ఏదో ఇష్టాగోష్ఠిలో పడ్డారు. రాగమంజరి ఏదో మాటాడింది ఆమాటలలో ఆరుణికి తన పేరు కొంచెం విస్పష్టంగానే వినిపించింది. ఆపైన కామమంజరి విరగబడి నవ్వడం మొదలు పెట్టింది.

ఆనవ్వుతో ఆరుణి అనుమానం బాగా స్థిరపడిపోయింది వారిద్దరు కలిసి తనసంగతే ముచ్చటించుకొన్నారనీ కామమంజరి విరగబడినవ్వడానికదే కారణమనీ అతడు గ్రహించివేశాడు. ఆ అవమానంతో అతనిముఖం జేవురించింది.

ఆ మరునాడే రాగమంజరితో ఆవిషయం ప్రస్తావించాలని ఆరుణి నిశ్చయించుకొన్నాడు.

—సశేషం

★

పతిత జనోద్ధరణం

ప్రాచీన గాథాలహరి

గతసంచిక తరవాయి

౧3

ఆ మరునాటికి అరుణిలో బయలుదేరిన జిజ్ఞాస రాగమంజరి పసిగట్టి వేసింది. అప్పటినించీ అతన్ని మరింత బిగువుగా తన కౌగిలిలో బంధించి వేసుకుంది. ఆ మైకంలో మరి నాలుగైదు రోజులవరకు అరుణి తన ప్రశ్న మాట అంత గట్టిగా పట్టించుకోలేదు. అయినా అతని హృదయంలో అది అప్పుడప్పుడు మెదులుతూనే ఉంది.

ఒకనాటి అపరాహ్ణవేళ రాగమంజరి, కామమంజరి అతి రహస్యంగా గుసగుసలాడుకోవడం ప్రారంభించారు. ఆ గుసగుసలలో అరుణికి తన పేరు కొంచెం అస్పష్టంగా వినిపించింది.

మళ్ళీ అతనిలో మథన ప్రారంభమైంది. అంతలో కొంచెం దూరంలో రాగమంజరి తల్లి ప్రత్యక్షమైంది. ఆమె ఇక్కడికి వచ్చిన సంగతి కింతవరకు తెలియనే తెలియలేదు! మాటవరసకైనా రాగమంజరి ఆసంగతి అతనితో చెప్పలేదు. అంతలో అతనికి కామమంజరి ఒక్కమారుగా ఉవ్వెత్తుగా నవ్విన నవ్వడి వినిపించింది. దానికి కారణమేమో అతనికి తెలియలేదు. ఇక ఆనాటి సాయంకాలంలోగా ఆ విషయం అంతా నిష్కర్షగా తేల్చుకుని తీరాలని అతడొక నిశ్చయానికి వచ్చివేశాడు.

కాని సూర్యాస్తమయం అయినదాకా అతనికి రాగమంజరితో ఆ విషయం ప్రసంగించడానికవకాశమే దొరకలేదు. దీపదీపాల వేళ అరుణికా అవకాశం దొరికింది. కామమంజరి అప్పుడే రాగమంజరి గదిలోనించి వెళ్ళిపోయింది. రాగమంజరి ఏదో పరధ్యానంగా ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది. అరుణి లోపలికి వెళ్ళగానే ఆమె ముఖం ఒక్కమారుగా వికసించింది. ఆమె తటాలున లేచి అతని సరసన జేరింది.

అరుణి ఆమె ఎదట కొంచెం వ్యంగ్యంగా తన అనుమానాలన్నీ వెళ్ళబోసుకున్నాడు. రాగమంజరి మొట్టమొదట అతని మాటలకు వినీవిననట్టుగా, అంటీఅంటనట్టుగా సమాధానాలు చెప్పింది. అరుణి అంతటితో విడిచిపెట్టలేదు. ఈమారు స్పష్టంగా గద్దించి అడిగాడు:

"మీ అమ్మ ఇక్కడికి వచ్చిన విషయం ఇన్నాళ్ళనించీ నాతో ఎందుకు చెప్పలేదు? ఆమె నా ఎదటపడకుండా అలాగలాగ తప్పించుకు తిరగడానికి కారణమేమిటి?"

రాగమంజరి ఆ ప్రశ్నకు తగిన సమాధానం చెప్పలేకపోయింది. కొంచెంసేపు నిశ్చలంగా అతనివైపు చూచి గట్టిగా కౌగలించుకుంది.

"నేను మీ యెడల ఒక పెద్ద అపచారమే చేశాను. నన్ను మనసారా మన్నిస్తానంటే అదంతా మీతో మనవి చేసుకుంటాను."

ఆమె మరి అతని ముఖం కేసి చూడలేక కనురెప్పలు వాల్చివేసింది.

"ఏమా అపచారం?"

మళ్లీ అంతకన్నా గట్టిగా గదించి అడిగాడరుణి. రాగమంజరి అతని పాదాలపై వాలిపోయి అతని కాలివేళ్లు ముద్దుపెట్టుకుంది.

"నన్ను మన్నిస్తానని అభయప్రదానం చేస్తే మనవి చేసుకుంటాను."

అని సానునయంగా నిశ్చలంగా అతనివైపు చూచింది:

"ఈ ఆషాఢభూతి వినయాలకేమి గాని అసలు జరిగిన కథ ఏమిటో త్వరగా చెప్పు! అసలీ కామమంజరి ఎవరు? ఇక్కడికెందుకు వచ్చినట్లు? మీ అమ్మ తిన్నగా నా ఎదుట పడకుండా మొహం తప్పించి తిరగడానికి కారణమేమిటి? కామమంజరికీ నీకు గల సంబంధమేమిటి?"

రాగమంజరి ఆ ప్రశ్నల పరంపరతో అలాగే దిగాలు పడిపోయింది. ఇక లాభం లేదని తన కథ మొదలు పెట్టింది:

"కామమంజరిచంపాధీశ్వరుల ఆస్థానంలో నర్తకి—"

అరుణి అలాగే ఆమె వైపెంతో ఆశ్చర్యంగా చూచాడు. రాగమంజరి ఒక గుటక మింగి మళ్ళీ అలాగే తన కథ చెప్పసాగింది:

"ఒకనాడు మహారాజ సన్నిధిలో మా ఇద్దరికీ మధ్య నృత్యపరీక్ష జరిగింది. మేమిద్దరం ఆనాడు మేనకా విశ్వామిత్ర నృత్యం చేశాము. నేనాడు సాక్షాత్తు మేనకలాగే నృత్యం చేశాను. నిజంగా కామమంజరి ఆనాడంత గొప్పగా నృత్యం చెయ్యనేలేదు. అయినా ఆమె యెడల తమకుండుకున్న మమకారం కొద్దీ మహారాజు ఆమె నృత్యమే గొప్పగా ఉన్నదని ప్రశంసించారు. రాజే తలుచుకుంటే మరి దెబ్బలకేమి కొదవ? ఆపైన మిగిలిన విద్వాంసులందరు నా నృత్యమేమీ బాగాలేదని ఈసడించివేశారు. కామమంజరి నృత్యమే నా నృత్యంకన్నా బాగా మిన్నగా ఉన్నదని ఆకాశానికెత్తివెయ్యడం ప్రారంభించారు. నాకా సమయంలో ఒళ్లు మండిపోయింది. కాని నేనొక్కర్తెను! అబలను! ఎంత గొప్పగా మేనకావిశ్వామిత్రనృత్యాభినయం పట్టితేమాత్రం ప్రయోజనమేమిటి?"

అని రాగమంజరి ఉసూరుమని ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టింది. అరుణి కామె ఆ కథ ఎందుకుపక్రమించిందో బోధపడలేదు:

"అయితే ప్రస్తుతం కామమంజరి ఇక్కడికి రావడానికీ దీనికీ సంబంధమేమిటి?"

అని అన్నాడెంతో విసుగ్గా.

రాగమంజరి క్షణంసేపాగి మళ్ళీ మొదలు పెట్టింది:

"స్వామీ! అదే విన్నవించుకుంటున్నాను. కొంచెం సావధానంగా చిత్తగించండి. తరవాత ఇష్టాగోష్ఠిలో మహారాజు ప్రసంగం క్రమక్రమంగా విశ్వామిత్ర మహర్షి తపోనిష్ఠమీదికి తిరిగింది. తరవాత మేమంతా జితేంద్రియులైన మహాత్ముల మహిమలను గురించి ప్రసంగించుకొన్నాము. కొంతసేపటికా ప్రసంగంలో మీ మాట వచ్చింది. మహారాజు మీరు సాక్షాత్తు మహర్షికల్పులనీ, పరమబ్రహ్మణ్యులనీ ప్రశంసించారు.

పి. గణపతిశాస్త్రి

పతిత జనోద్ధరణం

కామమంజరికి మిమ్మల్ని గురించి ఏమీ తెలియనే తెలియదు. అయినా ఆమె ఇచ్చకాలు చెప్పడం మొదలు పెట్టింది. మహారాజన్న మాటకు సరిగా అదే ధోరణిలో పక్కతాళం వెయ్యడం ప్రారంభించింది.

నాకా కామమంజరి ఇచ్చకాల ధోరణి గమనించగానే హఠాత్తుగా అరికాలిమంట నెత్తికెక్కింది. ఇక తమాయించుకోలేక పోయాను:

"మహారాజా! ఎందుకీ ప్రగల్భాలు! పురుషులంతా ఎంతటి బ్రహ్మజ్ఞులయినా కాంతామణులకు దాసానుదాసులే!"

అని నా ఉక్రోషం పట్టలేక ఉన్నది కాస్తా దురుసుగా దులిపేశాను."

అని రాగమంజరి తన కథ అంతటిలో ఆపివేసి కొంచెం సిగ్గుతో అరుణివైపు చూచింది. అరుణి ఆమాట విని నిలువునా నిర్ఘాంతపోయాడు. అంతలోనే రాగమంజరి తిరిగీ తన కథ ప్రారంభించింది:

"స్వామీ! నేనాసమయంలో మహారాజు మీద, కామమంజరిమీద బయలుదేరిన అక్కసుకొద్దీ ఆమాట అనేశాను. అంతే గాని అది మీమీద అగౌరవంకొద్దీ అన్న మాట-కానేకాదు. నేనమకున్నట్టే ఆమాట మహారాజుకు, రాగమంజరికీ బాగా పాడుచు కుంది.

ఆపైన కామమంజరి నామాటకు హఠాత్తుగా అడ్డుతగిలి "అరుణిముని పరమ బ్రహ్మజ్ఞ్యులనీ మహాత్ము"లని అన్నది. వెంటనే మహారాజామెకు పక్కతాళం వేశారు. దానితో నా ఉక్రోషం బాగా రెచ్చిపోయింది. "అందానికేమిటెండి! ఎంతటి మునీశ్వరులనైనా మూడునిమిషాలలో నాకు దాసానుదాసులుగా చేసివేస్తాను! కావలిస్తే పందెంవెయ్యండి!" అన్నాను. దానిమీద కామమంజరి మరింత రెచ్చి పోయింది.

'అరుణిముని అలాంటివారు కానేకారు. ఒకవేళ నీవేకనక ఆయన వ్రతభంగం చెయ్య గలిగితే నృత్య నాట్యాలలో ఇక నీవే యీ రాజ్యానికంతటికీ గొప్పదానివని ఆక్షణం నించీ అంగీకరించి నీవనక నిలబడతాను సరిగదా!' అని గట్టిగా కవ్వించింది. మహారాజామెను వెనకవేసుకువచ్చి 'చేతనైతే ఆ పందెం గెలుచుకో'మని నన్నుచూచి అతిహేళనగా నవ్వారు! వారిద్దరు ఏకమై నన్నావిధంగా కించపరచడంతో ఆవేళ అంతా నాకిక నిద్రపట్టలేదు. ఆ మరునాడే బయలుదేరి మీ ఆశ్రమానికి వచ్చివేశాను."

రాగమంజరి ఆపైన మరి మాట్లాడలేక నెమ్మదిగా తలవంచుకుంది:

"స్వామీ! నేను మీయెడల వల్లమాలిన మహాపచారం చేశాను. నన్ను మన్నించండి."

అని అరుణిపాదాలు రెండు పట్టుకుంది.

కథ చిట్టచివరిఘట్టంలోకి వచ్చేసరికి అరుణి మరి తనకళ్లే నమ్మలేకపోయాడు. ఒక్కనిమిషంసేపు అలాగే శిలాప్రతిమలా నిర్ఘాంతపోయాడు:

"రాగమంజరీ! అయితే ఇన్నాళ్ళనుంచీ నీవు ఆడిందిఅంతా వట్టికపటనాటకమేనా?"

రాగమంజరి తలఎత్తి క్షణకాలం అతని ముఖవైఖరి గమనించింది:

"స్వామీ! మీరన్నట్టు ఇన్నాళ్ళనించీ నేను నిజంగా కపటనాటకమే ఆడాను. కాని ఈక్షేత్రానికి వచ్చినప్పటినుంచీ నేను చేసినదానికెంతైనా పశ్చాత్తాపపడ్డాను. నేను చేసిన పాపానికి మరిప్రాయశ్చిత్తం లేదని నాకు తెలియకపోలేదు. అయినాదయతలిచి నన్ను కొంచెం మన్నించండి."

అని అతనిపాదాలు రెండుమరింతగట్టిగా అదిమిపట్టుకుంది. ఆమాటతో అరుణిశరీరం క్రోధావేశంతో గజగజవణికిపోయింది. అతడొక్కమారుగా విరుచుకుపడ్డాడు:

"అయితే ఈకామమంజరినీ, మీఅమ్మనీ ఇక్కడికెందుకు పిలిపించావు? నీగొప్ప చెప్పుకుని నలుగురిలోను నన్నవమానపరచడానికేనా?"

ఉరుమువంటి ఆప్రశ్నవిని రాగమంజరిని అంతగా నిర్ఘాంతపడలేదు:

"వారిద్దరు మిమ్మల్ని చంపానగరానికి తోడుకురమ్మన్నారుగాని నేనే దానికంగీకరించలేదు. తిరిగి మీతోకలిసి ఆశ్రమానికే వెళ్ళిపోతానవనీ ఇప్పటినించీ నిజంగా నాకు ప్రపంచంపై విరక్తికలిగిందనీ అన్నాను. నామాట నమ్మండి! నన్ను మన్నించండి."

అని రాగమంజరి అతన్ని మరింత అప్యాయంగా బతిమాలుకోవడం మొదలుపెట్టింది. ఆపైన వెంటనే అతనిపాదాలమీద వాలి పోయింది.

కాని అదంతా కేవలం నటనేఅనిగ్రహించడానికి అరుణికొక్క క్షణంకూడా పట్ట లేదు ఉత్తరక్షణంలోనే లేచి నిలబడి ఒక్క దూకులోనే అతడామెపట్టు విడిపించుకుని వీధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. అగదిలోనే కుప్పగా కూలబడిపోయిన రాగమంజరికి "ఛీ పాపాత్మురాలా! ఎంతద్రోహానికొడిగట్టావు. ఇప్పటికీ ఇంకా నటనేనా?" చాల్చాలు లే! పో!" అన్న మాటలు విస్పష్టంగా వినిపించాయి.

౧౪

అరుణి ఒళ్ళు తెలియకుండా అలాగ ఆమసక మసక చీకటిలోపడి తొందర తొందరగా నడిచివెళ్ళిపోయాడు. అంతే గాని ఒక్కమారైనా వెనక్కి తిరిగి చూడ లేదు. అతడెక్కడికి నడిచివెళ్ళిపోతున్నాడో అతనికే తెలియదు!

అరుణికింక ఆక్షేత్రంలో ఒక్కక్షణం కూడా ఉండడానికి మనస్కరించలేదు. ఒక్క దూకులో నందీశ్వర క్షేత్రం పొలిమేర దాకా నడిచివెళ్ళిపోయాడు. అప్పటికి బాగా చీకటి పడింది. అతనికి మార్గం కూడా తిన్నగా కనిపించలేదు. పైగా గమ్యస్థానమేదో అతనికే తెలియదు! అలాగలాగ నడిచి పోగా పోగా ఆ క్షేత్రానికి పొలిమేరలో అతనికొక జీర్ణదేవాలయం కనిపించింది.

ఒళ్లెరగని నడకతో అరుణి బాగా అలిసి పోయాడు. ఆదేవాలయం చూడగానే అతనికి ఆరాత్రికక్కడ విశ్రమించాలని అనిపించింది. అతడలాగే ఆజీర్ణదేవాలయ మంటపంలో చదికిలపడ్డాడు. కొంత సేపటికి నెమ్మదిగా అక్కడ మేనువాల్చాడు.

అప్పటికతనికి, కొంచెం స్పృహవచ్చినట్లయింది. అలాగే పడుకుని గత చరిత్ర అంతా తలుచుకోవడం మొదలుపెట్టాడు. అదంతా అతనికొక పీడకలలా కనిపించింది. అలాగ తలుచుకుంటున్నంతసేపు అతని నోటినుంచి అప్రయత్నంగా "ఎంతటి ద్రోహానికొడిగట్టింది!" అన్న వాక్యం నాలుగైదు మారులు వెలువడింది.

కొంతసేపు గడిచిపోయేసరికి నాళ్ళనించీ జరిగినదంతా అతనికికొంచెంస్పష్టంగా తెలిసింది. ఆశ్రమానికి వచ్చినప్పుడు వేశ్యమాత ఆడినది అంతా కేవలం నాటకమే అని అతనికొక్కక్షణంలో అవగతమైపోయింది. గంగానదిలో మునిగిపోతున్నట్లు రాగమంజరి కేకలుపెట్టడం కూడా కేవలం నటనేఅని అతడొక్కక్షణంలో గ్రహించి వేశాడు.

తెల్ల వెంట్రుకలుండవు

(GOVT REGD)

రంగులనుచూచి మోసపోవద్దు.అది తాత్కాలికము. మా సువాసన "మన్ మోహిని హేర్ ఆయిల్" అనేక వనమూలికలతో ఆయుర్వేద పద్ధతిలో తయారైనది. 50 సం॥ ల వయస్సువరకు వెండ్రుకలను నల్లగా వుంచును. ఇదిగాక మెదడుకు చల్లదనము నిచ్చును, ఉన్మాదము, తలనొప్పి వగైరా జబ్బుల రానీయదు. "జ్ఞాపకశక్తి"ని కంటిచూపును వృద్ధిచేయును. కొద్దిగా నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 5-0-0. 3 సీసాలు రు.12-0-0, సగము నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 6-0-0. 3 సీసాలు రు. 15/- పూర్తిగ నెరసివుంటే ఒక సీసా రు. 7/- లు 3 సీసాలు రు. 18/- లు. పని చేయలేదని ఋజువుపర్చిన పూర్తి సొమ్ము వాపసు చేయబడును. కోరినవారికి ఫ్రీ.

GENERAL LABORATORIES,
(P W) P.O. Rajdhanwar (H. Bhag.)

సరీగా అదే సమయంలో అతని కెదురుగా ఒకమూలకొంచెం శిథిలమైపోయిన గ్రామ దేవతా విగ్రహం కనిపించింది. అదిచూడ గానే అతనికి ఆశ్రమంలో చండీ దేవతా మూర్తి జ్ఞాపకం వచ్చింది.

"అవిచ్ఛిన్నంగా రెండు పుష్కరాల పాటూదేవత పాదాలాశ్రయించాను. నా తపః ఫలితం అంతా చిట్టచివరికీవిధంగా బుగ్గి అయిపోయింది."

అని సణుగుకోవడం మొదలు పెట్టాడు. అతనికా దేవతావిగ్రహం చూస్తూంటే హృదయంలో పట్టరాని అసహ్యభావం బయలుదేరింది. ఆరుణి ఇక ఆ దేవతముఖం చూడలేక పెడమొహం పెట్టుకుని కూర్చు న్నాడు.

క్రమక్రమంగా అతని హృదయంలో ప్రస్తుతం తన గమ్యస్థానాన్ని గురించిన జిజ్ఞాస బయలుదేరింది. మొట్ట మొదటగా తిరిగి తిన్నగా తన ఆశ్రమానికి వెళ్ళిపోవాలని అనుకొన్నాడు. శిష్యుల కింకా తనమీద అంతటి అనుమానం కలగ లేదని అతడింతకు పూర్వమే గ్రహించు కొన్నాడు. ఆశ్రమానికి చేరుకుంటే తిరిగీ నిశ్చల హృదయంతో జపతపాదులుపక్ర మింప వచ్చునని అతని ఆశ.

కాని తిరిగి తన ఆశ్రమానికి వెళ్ళడం అంటే అతనికి రుచించలేదు. ఇక మిగిలినది మరీచి మహర్షి ఆశ్రమం. ఆమాట తలుచు కుంటేనే అతనికెందుకో పెద్ద సంకోచం బయలుదేరింది. తానీ విధంగా భ్రష్టుడైపోయి రీచి మహర్షి ఆశ్రమం చేరుకుంటే ఆయన అప్యాయంగా ఆదరించగలడనే ఆశ ఏమి ఉంది?

మరీచి మహర్షి తన కథవిని మరి ఆశ్ర మానికి దరిమానికికూడా రావద్దని దూర దూరంగా తరిమి వెయ్యవచ్చును! మరి గత్యంతరం? చల్లచల్లగా తన ఆశ్రమానికి వెళ్లిపోవడమే అతనికిక శరణ్యంగా కని పించింది. కాని ఆ విధంగా తన ఆశ్రమానికి చేరుకోవడం అతనికంతగా రుచించలేదు.

అతని గుంజాటన ఎంతసేపటికీ నిష్కర్షగా ఎటు తేలలేదు.

ఆ గుంజాటనతో అతనికి ఆ రాత్రి అంతా తిన్నగా నిద్ర పట్టలేదు. తెల్లవారు జామున కొంచెం చిన్న కునుకు పట్టింది. నిద్రలేవగానే ఆరుణికి ఆచార్యుని సన్నిధికి వెళ్ళిపోయి తన పాపపంకిలగాథ అంతా ఆ మహర్షికి ఆ మూలాగ్రంగా నివేదించి, ఆయన పాదాలాశ్రయించడమే శరణ్యమని అనిపించింది. తరవాత ఆ జీర్ణ దేవాలయంలో అతడొక్క క్షణమైనా నిలవలేదు. వెంటనే బయలుదేరాడు. మార్గంలో అన్న పానా దుల విషయంకూడా అతడంతగా ఆలోచిం చలేదు. ఎక్కడైనా లభ్యమైతే కాయో కసరోతిని ఆనాటి కలాగే కాలక్షేపం చేసేవాడు.

ఆరుణి అలాగ ఏకబిగిని పదిపదిహేను రోజులపాటు ప్రయాణం సాగించి ఒకనాటి ఉదయానికి మరీచిమహర్షి ఆశ్రమం చేరు కున్నాడు.

కాని మహర్షికి ఎదుట పడడానికతని ఎంతో సంకోచం కలిగింది. అయినా ధైర్యం వహించి అతని సన్నిధికివెళ్లి సాష్టాంగ నమ స్కారం చేశాడు. ఆరుణి కన్నీటిలో ఆచార్యునిపాదాలు తడిసిపోయాయి. మరీచి ఎంతో ఆప్యాయంగా పిలిచి "లే నాయనా!" అని ఆజ్ఞాపించేదాకా అతడాచార్యుని పాదాలు విడిచిపెట్టలేదు. వాత్సల్యపూరిత మైన ఆతనిపిలుపు వినగానే ఆరుణికి కొంచెం ధైర్యం వచ్చింది. వెంటనే నెమ్మదిగా లేచి కూర్చున్నాడు.

౧౫

మరీచి ఆరుణినెంతో వాత్సల్యంతో ఆద రించి అతని యోగక్షేమాలడిగి తెలుసు కొన్నాడు. మహర్షి ఆదరం చవి చూచిన ఆరుణి కప్పటికి బాగా ధైర్యం కలిగింది. తల వంచుకుని నెమ్మదిగా తన విషాదగాథ అంతా ఆ మూలాగ్రంగా మరీచి మహర్షికి విన్నవించుకొన్నాడు. ఆకథ పూర్తికా గానే మహర్షి తనమీద విరుచుకు పడగల డేమో అని ఆరుణి కొంచెం భయపడ్డాడు. కాని మహర్షి ఆరుణిని చల్లని చల్లని మాటల తోనే ఓదార్చాడు. అంతేగాని అతనిని పల్లెత్తుమాట అనలేదు. ఆ అపార వాత్సల్యం చవిచూచిన ఆరుణికంఠం గద్గద భారంతో వణికిపోయింది. అతడు తన కిటువల కలిగిన ఒకసంశయం మహర్షికివిన్నవించుకున్నాడు.

"మహర్షీ! నేను రాగమంజరిమీద ఎంతైనా జాలి దలిచాను. ఆమె నుద్ధరింప వలెననే అనుకున్నాను. చివరికా పాపాత్ములు నన్నీ విధంగా వంచించడానికి కారణమేమిటి? నేనేమి పాపంచేసు కొన్నాను?"

మహర్షి పెదవిపై చిరునవ్వు చిగిరించింది. వెంటనే కొంచెం మృదువుగా మంద లించాడు :

"ఆరుణీ! నీవామె నెందుకు నిందిస్తావు! దీనిలో నాకామె చేసిన తప్పిదమేమీ గోచరించడం లేదు!"

ఆరుణి తెల్లబోయి మహర్షివైపలాగే చూస్తూ కూర్చున్నాడు. మరీచి మహర్షి అంతలోనే అందుకొన్నాడు :

"పైపైకి నీ హృదయసంకల్పం నిష్క ల్మషంగా ఉంటే ఉండవచ్చును. కాని అంతరాంతరాలలో నీలోని కామలాలస పూర్తిగా నశించలేదు. ఆ కారణంవల్లనే మొట్టమొదటగా నీకామె యెడల ఆ విధంగా జాలికలిగింది. అదే చిట్టచివరికి నీ భ్రష్టత్వా నికి దారితీసింది. అనవసరంగా ఆమె నిందిం చడంవల్ల ప్రయోజనమేమిటి?"

అయినా ఆరుణికా విషయం పూర్తిగా బోధపడలేదు. కొంచెం సేపాలోచించి మెల్లిగా నసిగాడు:

"నాకింకా సందేహ నివృత్తి కాలేదు. దయఉంచి నా అజ్ఞత మన్నించండి... అయితే మొదటనించీ ఈ పన్నాగం అంతా పన్నినన్నీ విధంగా మోసగించినది ఆమే కదా?"

"కావచ్చును! కాని నీ హృదయం నిష్కల్మషంగా ఉన్నప్పుడు ఆమె ఎంత పాపబుద్ధితో వస్తే మాత్రం నిన్నేమి చెయ్యగలదు?"

అని మరీచిమహర్షి తిరిగి ఒక్క నవ్వు నవ్వాడు :

"ఆరుణీ! అజ్ఞులు తమలోకప్రవృత్తికి కేవలం బాహ్యసంఘటనలే ప్రధానకారణాలని భ్రమి స్తారు. అంతేగాని తమలోని సంస్కారాల సంకల్పాల వల్లనే బాహ్యసంఘటనలుద్భ విస్తాయని గ్రహించుకోలేరు!"

"వెర్రివాడా! నీ హృదయం నిష్కల్మష మైతే ప్రపంచంలోని వారంతా సజ్జనులు గానే కనిపిస్తారు. లేకపోతే వారంతా దుష్టులుగానే భాసిస్తారు. ఈ రహస్యం తెలిస్తే ఒకర్ని నిందించవలసిన అవసరమే లేదు. కనకనే నిన్ను ముందుగా నీ ఆత్మ సముద్ధరణ విషయం ఆలోచించుకోవలసిం దని అన్నాను—జ్ఞాపకం ఉన్నదా?"

ఆరుణి మరీచి సూక్తులు జాగ్రత్తగా విని ఒక్క నిటూర్పు విడిచి పెట్టాడు :

అయితే జీవులకిక పతితులు, దుఃఖితులు అయిన వారి నుద్ధరించే అధికారమే లేదన్న మాట!"

మరీచి ముఖం మళ్ళీ కొంచెం జేవు రించింది:

"త్రికరణ శుద్ధిలేని వారికా అధికారం లేనిమాట నిజమే! అదికాక నిన్నింకా ఒక్క భ్రమపట్టుకుని పీడిస్తూంది. నీ వెన్నడు ఇం కొకరి నుద్ధరించలేవు! అది చెయ్యగలిగినదా జగన్మాత మాత్రమే! ప్రపంచం అంతా

నీ వెన్నడూ ఇంకొకరి నుద్ధరించలేవు! అది చెయ్యగలిగినదా జగన్మాత మాత్రమే!

★ పతితజనోద్ధరణం ★

ఆ జగన్మాతృస్వరూపమే! కనక నీవొకరికి చేయగలిగిన ఉపకృతి ఏదైనా ఉంటే అది నీ ఆత్మోద్ధరణమాత్రమే ఉపకరించగలదు. కనక నీవొకరికి ఉపకృతి చేస్తున్నావని భావించడం కేవలం అహంకారమే! ఆ అహంకారనాశనం జరిగేవరకు నీ కొకరిని ఉద్ధరించే అధికారమే లేదు. ఇది ముమ్మాటికీ నిజం. ఈ ఆర్యసూక్తి జాగ్రత్తగా మననం చేసుకో!"

ఆరుణికా ఉపదేశంతో కొంచెం ఊరట కలిగింది. అయినా అతనికి రాగమంజరి యెడల ద్వేషభావం ఇంకా బాగా సడలలేదు. ఒక నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు:

"ఏది ఏమైనా ఆ పాపాత్మురాలు నాకొక అశని పాతంలా దాపురించింది."

అని తలవంచుకొన్నాడు. మరీచి మళ్ళీ అతన్ని మందలించాడు:

"నాయనా! ఈ అఘాతంవల్ల నీలోని పాపచింత అంతా క్షాళితమైపోయింది. ఇక ముందిది నీ సాధన కెంతైనా ఉపకరించగలదు. కనక ఆమె నీకీవిధంగా ఉపకరించినదనే అనుకో! ఇక ఇప్పటినించీ ఆమె నెన్నడు నిందించకు. ఆమె జగన్మాతస్వరూపిణి అని భావించుకో! ఆమె ఆ విధంగా నీ హృదయకల్మషం పోగొట్టి నిన్నుద్ధరించినదనుకో! అదే నీకు శ్రేయస్కరం!"

ఆరుణి నెమ్మదిగా అక్కడినించి లేచి వెళ్ళి నాలుగైదు రోజులపాటు మహర్షి చేసిన సదుపదేశం అంతా జాగ్రత్తగా మననం చేసుకొన్నాడు.

క్రమంగా ఆ ప్రశాంతాశ్రమంలో అతని హృదయం పద్మముకుళంలా స్వచ్ఛమై వికసించింది.

"నిజానికి నాలో అంతకుపూర్వం అంతర్నిహితంగా ఉండిపోయిన కామ సంకల్పం వల్ల నేనే పతితుడనైపోయాను. ఆ తరుణంలో రాగమంజరే నన్నుద్ధరించింది."

అని ఆలోచిస్తూ ఒక్క చిరునవ్వు నవ్వుకున్నాడారుణి. ఆ భావనతో అతని అహంకారం అంతా పటాపంచలై పోయింది. అదే క్షణంలో అతని హృదయంలో ఒక నూతన విజ్ఞానజ్యోతి మెరిసింది.

—సమాప్తం.